

OBALNA TOPONIMIJA OPĆINA VELA LUKA I BLATO

Oreb, Vita

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:172:299490>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-28**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

DIPLOMSKI RAD

OBALNA TOPONIMIJA OPĆINA VELA LUKA I BLATO

VITA OREB

Split, 2023.

Odsjek za hrvatski jezik i književnost

Kolegij: Toponimija istočne obale Jadrana

OBALNA TOPONIMIJA OPĆINA VELA LUKA I BLATO

Studentica:

Vita Oreb

Mentorica:

dr. sc. Katarina Lozić Knezović, izv. prof.

Split, 2023.

Sadržaj

1. UVOD	1
2. CILJ I METODOLOGIJA RADA	2
3. OTOK KORČULA	2
3.1. Geografski podatci	2
3.2. Povijest	3
3.3. Etimologija imena	4
4. VELA LUKA	5
4.1. Geografski podatci	5
4.2. Povijest	5
4.3. Velolučki govor – klasifikacija	6
4.3.1. Fonologija	7
4.3.2. Morfologija	7
5. BLATO	8
5.1. Geografski podatci	8
5.2. Povijest	9
5.3. Blatski govor – klasifikacija	9
5.3.1. Fonologija	10
5.3.2. Morfologija	10
6. TOPONIMI OPĆINE VELA LUKA	11
6.1. Popis toponima	11
6.1.1. Uvale	11
6.1.2. Otočići i hridi	13
6.1.3. Poluotoci	13
6.1.4. Prolaz / tjesnac	14
6.1.5. Rtovi	14

6.1.6. <i>Plićine</i>	14
6.1.7. <i>Trese</i>	14
6.1.8. <i>More</i>	15
6.2. Klasifikacija toponima prema motivaciji.....	15
6.3. Apelativi zastupljeni u toponimiji.....	17
6.4. Klasifikacija toponima prema strukturi tvorbe	18
6.4.1. <i>Jednorječni toponimi</i>	18
6.4.2. <i>Dvorječni toponimi</i>	19
6.4.3. <i>Trorječni toponimi</i>	19
6.4.4. <i>Višerječni toponimi</i>	19
6.5. Etimologije toponima	20
7. TOPONIMIJA OPĆINE BLATO	36
7.1. Popis toponima	36
7.1.1. <i>Uvale</i>	36
7.1.2. <i>Otočići i hridi</i>	37
7.1.3. <i>Poluotoci</i>	37
7.1.4. <i>Rtovi</i>	37
7.1.5. <i>Plićine</i>	38
7.1.6. <i>Trese</i>	38
7.2. Klasifikacija toponima prema motivaciji.....	38
7.4. Klasifikacija toponima prema strukturi tvorbe	40
7.4.1. <i>Jednorječni toponimi</i>	40
7.4.2. <i>Dvorječni toponimi</i>	41
7.4.3. <i>Trorječni toponimi</i>	41
7.4.4. <i>Višerječni toponimi</i>	41
7.5. Etimologije toponima.....	41
8. NAPOMENE O OBALNOJ TOPONIMIJI OPĆINA VELA LUKA I BLATO	50

9. ZAKLJUČAK	51
SAŽETAK	52
SUMMARY	52
Literatura	53
<i>Prilog 1</i> Skica karte Vele Luke i dijela Blata.....	58
<i>Prilog 2</i> Skica karte Proizda.....	59
<i>Prilog 3</i> Skica karte Blata	60

1. UVOD

Toponomastika je znanost o toponimima, odnosno disciplina koja se bavi imenima gradova, mjesta, naselja, obale, polja i sl. Ovaj se rad bavi obalnom toponimijom dijela otoka Korčule, odnosno općinama Vela Luka i Blato. Općina Vela Luka najzapadnija je na otoku, a graniči samo s Općinom Blato. Općina Blato nalazi se istočnije od Vele Luke te osim s Velom Lukom, graniči i s Općinom Smokvica. Vela Luka je naselje na obali, u dugom zaljevu prepunom uvala, rtova, otočića. Blato je naselje u središtu otoka, ali ima dosta velik teritorij i na obali. Sam je položaj naselja dosta dobro definirao zanimanja, odnosno poslove kojima se stanovništvo bavi. Velolučani su većim dijelom ribari, pomorci, okrenuti moru, dok su Blaćani svoje živote više posvetili poljodjelstvu, poglavito vinogradarstvu. To se očituje i u toponimiji. Toponimija je Vele Luke puno bogatija i detaljnija, gdje se često mogu pronaći imena vrlo malih *tres*a, uvala. Toponimija Blata ima puno manje obalnih toponima, a mještani su manje o njima upućeni i zainteresirani za njih. S vremenom se sve više toponimi gube te je ovaj rad poticaj da se zabilježe i sačuvaju od zaborava ne samo obalni toponimi, već cjelokupna toponimija otoka Korčule.

2. CILJ I METODOLOGIJA RADA

Cilj je ovoga rada i istraživanja popisati i opisati obalnu toponimiju općina Vela Luka i Blato. Ovim se radom želi potaknuti na istraživanje naših prostora kao i na otkrivanje zanimljivih podataka o našoj povijesti i nematerijalnoj baštini. Do sada nema niti jedne cjelovite knjige koja se bavi toponimijom otoka Korčule, tek poneki članak. Ovaj je rad podloga za početak daljnjih istraživanja, ali i poticaj mlađim generacijama da sačuvaju toponime koji jako dobro zrcale razne strane jezične utjecaje (najviše romanske), načine života u prošlosti, lokalnu povijest, promjenu prirodnih obilježja, migracije, osobine i promjenjivost lokalnoga govora.

Toponimi su terenski istraženi. Popisani su uz pomoć kazivača – Ivan Oreb Mingurin, Josip Oreb Mingurin, Franko Jurković, Ivan Damjanović Bragadin, Dinko Sardelić Dine. Prikupljeno je 127 toponima na području Vele Luke i 73 toponima na području Blata što je ukupno 200 toponima. Toponimi su popisani i klasificirani prema tipu, prema motivaciji i prema strukturi tvorbe. Svi su toponimi naglašeni onako kako su ih kazivači izgovarali.

Prilikom pisanja rada veliku ulogu imale su geografske karte, kako povijesne, tako i suvremene. Korištene su *Turistička autokarta Korčule*, *Google maps*¹, katastarski plan², dostupne karte iz 19. stoljeća.

Objašnjena je i povijesna i geografska pozadina otoka Korčule, Blata i Vele Luke. Prikazani su i opisi govora ovih dvaju naselja.

3. OTOK KORČULA

3.1. Geografski podatci

Srednjodalmatinski otok Korčula dalmatinski je duguljasti otok koji se nalazi jugozapadno od poluotoka Pelješca, južno od otoka Hvara, istočno od otoka Visa i sjeverno od otoka Lastova. Njegova je površina prema Hrvatskoj enciklopediji³ 271,47 km², dok prema Pomorskoj enciklopediji⁴, Gradu Korčuli⁵, Gjivoju (Gjivoje 1968: 11) i Ivšić (Ivšić 2013: 196) površina iznosi 276,03 km². Otok se proteže u smjeru istok-zapad i dug je 46,8 km (rt Ražnjić-poluotok Privala), a prosječno širok od 5,3 km, između uvale Ripna i Teklina, do 7,8 km, između

¹ <https://www.google.com/maps> (4.12.2023.)

² <https://oss.uredjenazemlja.hr/map> (4.12.2023.)

³ <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=33131> (19.10.2023.)

⁴ <https://pomorska.lzmk.hr/Natuknica?id=3503> (19.10.2023.)

⁵ <https://www.korcula.hr/o-korculi/prirodno-geografske-znacajke/> (19.10.2023.)

poluotoka Ratak i uvale Prigradica.⁶ Najviši vrh otoka – Klupca – nalazi se u centralnom dijelu, a visok je 568 m.⁷ Otok je razveden, s duljinom obale 190,7 km i koeficijentom razvedenosti 3,3, kako navodi Hrvatska enciklopedija⁸, dok Grad Korčula⁹ navodi: „dužina razvedene obale otoka Korčule iznosi 182 km, a ako tome pribrojimo 54 km obale otoka i otočića koji pripadaju Korčuli, onda se taj broj penje na 236 km.“ Postoji razlika između južne i sjeverne obale. Južna je obala strmija i teže pristupačna s većim dubinama, dok je sjeverna obala pristupačnija i relativno niska s umjerenom dubinom. Na razliku između obala utjecala je na jugu daljina otoka Lastova i otvoreno more, a na sjeveru blizina i veličina otoka Hvara i poluotoka Pelješca, odnosno veća zaštićenost. Otok je građen od vapnenaca i dolomita gornje krede, koji su pokriveni pretežito pijeskom i crvenicom.¹⁰ Na otoku se nalaze naselja: Lumbarda (1 217 st.), Korčula (2 661 st.), Žrnovo (1 403 st.), Pupnat (380 st.), Račišće (380 st.), Čara (595 st.), Smokvica (865 st.), Blato (3 274 st.), Potirna (48 st.), Vela Luka (3 789 st.).¹¹

3.2. Povijest

Povijest otoka Korčule seže još u paleolitik i neolitik, što potvrđuju arheološki nalazi na više lokaliteta – Vela spila na Pinskom (Spilinskom) ratu u Veloj Luci, Jakasova špilja nad uvalom Rasohatica u blizini Žrnova i ostatci neolitičkoga groblja u Žrnovu. Nalazi iz brončanoga i željeznoga doba potvrđuju prisutnost ilirskih plemena. Grci Knidijci u 6. stoljeću pr. Kr. osnivaju koloniju *Κόρκυρα Μέλαινα* (*Kórkyra Mélaina*)¹² za koju se ne zna točna lokacija (Ivšić 2013: 197). Nakon Grka iz Knida, u 4. stoljeću pr. Kr. otok naseljavaju Isejci, odnosno Grci s otoka Visa. Potvrda o njihovom prisustvu nalazi se na grčkom natpisu – Lumbardska psefizma. U 3. stoljeću pr. Kr. otok naseljavaju Iliri koji dolaze s neretvanskoga područja, a krajem istoga stoljeća otok osvajaju Rimljani i daju mu ime *Corcyra Nigra*. Na otoku se nalaze brojna nalazišta kako iz razdoblja Grka, tako i iz razdoblja Rimljana. „Nakon pada Zapadnorimskoga Carstva (476) Korčula je bila pod vlašću Ostrogota (od 493), a nakon bizantsko-gotskoga rata došla je pod vlast Bizanta (od 535). Od dolaska Slavena i posebno

⁶ <https://www.korcula.hr/o-korculi/prirodno-geografske-znacajke/> (19.10.2023.)

⁷ <https://pomorska.lzmk.hr/Natuknica?id=3503> (19.10.2023.)

⁸ <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=33131> (19.10.2023.)

⁹ <https://www.korcula.hr/o-korculi/prirodno-geografske-znacajke/> (19.10.2023.)

¹⁰ <https://pomorska.lzmk.hr/Natuknica?id=3503> (19.10.2023.)

¹¹ <https://podaci.dzs.hr/media/ixpn5qzo/si-1711-popis-stanovnistva-kucanstava-i-stanova-2021-prvi-rezultati-ponaseljima.pdf> (19. 10 2023.)

¹² <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=33131> (20.10.2023.)

Hrvata u VII. st. vjerojatno počinje kolonizacija otoka.¹³ Otok Korčula od tada broji mnoge vladare poput Neretvana, Mlečana (više puta), Zahumlja, Duklje, humskih knezova, hrvatsko-ugarskih kraljeva, bosanskih vladara, Dubrovačke Republike. Ipak, najdulju vlast nad otokom, kao i u većini Dalmacije, imala je Mletačka Republika (1420. – 1797.). Korčula je unatoč brojnim promjenama i vladarima uspjela zadržati određenu autonomiju. Vrlo bitan dokument je Korčulanski statut iz 1214. godine s prijepisom iz 1265. godine.¹⁴ Nakon sloma Mletačke Republike 1797. godine Korčula je ponovno prolazila kroz nestabilno razdoblje, kao i ostatak Dalmacije.

Korčula je promijenila nekoliko vlasti: austrijsku od 1797. do 1805. godine i od 1815. do 1918. godine, francusku od 1805. do 1813. godine, rusku od 1806. do 1807. godine, englesku od 1813. do 1815. godine. Od 1918. do 1921. godine Korčula je kratko pod talijanskom vlašću, da bi 1921. godine nakon potpisivanja Rapalskog ugovora postala sastavni dio novostvorene Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca.¹⁵

3.3. Etimologija imena

Otok je ime vjerojatno dobio prema grčkom otoku u Jonskom moru – Krfu (*Κέρκυρα / Κόρκυρα*). U pisanim potvrdama ime otoka Korčule pojavljuje se u varijacijama (*Κόρκυρα Μέλαινα*) – *Κέρκυρα μέλαινα, Κόρκυρα ή μέλαινα, ή μέλαινα Κόρκυρα* (Ivšić 2013: 196-197). Pridjev *mélaina* (ž. r.) znači 'crna', a odnosi se na bogatu crnogoričnu šumu koja, kada se gleda iz mora, izgleda kao da je otok crn. Pridjev je vjerojatno dodan da bi se Korčula razlikovala od istoimenoga grčkoga otoka Krfa. Pretpostavlja se da korijen riječi *Κόρκυρα* dolazi iz ilirskoga korijena (**kerka-*, **kerku-*, **korka-*, **korku-*) u značenju 'hrast'. Nakon dolaska Rimljana na otok, ime se mijenja u latinsku varijantu *Corcyra (Korkyra) Nigra*. Bizantski car Konstantin VII. Porfirogenet u 10. stoljeću zapisao je hrvatsko ime – *Kurkra / Krkar*.¹⁶ „Postao je od starijega **Кѣркѣръ*. Taj se lik najlakše objašnjava posuđivanjem iz vlat. *Corcōra* (taj je lik posvjedočen kod Anonimnoga Ravenjanina)“ (Ivšić 2013: 197). Kasnije, Mlečani mijenjaju ime u mletački oblik *Curzola*. Postavlja se pitanje kako je došlo do promjene – vlat. *Korkyra* > mlet. *Curzola* > hrv. *Korčula*.

Tekavčić (l. c.) u konačnici pretpostavlja da su hrv. i mlet. oblik nezavisni jedan od drugoga, tj. da su oba nastala od mlađeg romanskog *Korkyula, s time da je u mletačkom još i o u prvom slogu metafonizirano u u (ta je promjena dalmatska). (Ivšić 2013: 197-198)

¹³ <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=33131> (20.10.2023.)

¹⁴ <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=33131> (20.10.2023.)

¹⁵ <https://www.korcula.hr/o-korculi/povijesni-pregled/> (20.10.2023.)

¹⁶ <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=33131> (21.10.2023.)

4. VELA LUKA

4.1. Geografski podatci

Na zapadnom dijelu otoka Korčule u zaljevu dugom čak 9,2 kilometra, smještena je općina Vela Luka. Površina Općine Vela Luka iznosi u kopnenom dijelu 43.27 km², dok uz morski dio iznosi 295 km² (Općina Vela Luka 2007: 6). Granice Općine Vela Luka pružaju se na sjeveru od uvale Sprtiška do uvale Slatina na jugu, zaobilazeći Potirnu i otočiće Trstenik, Veli i Mali pržnjak.¹⁷ U zaljevu se nalaze mnoge uvale i nekoliko otočića, među kojima dva veća – Ošnjak i Proizd. Naselje je okruženo većinom šumovitim brežuljcima s manjim krškim dolinama na kojima se nalaze obrađene površine (većim dijelom maslinarstvo i manjim dijelom druge poljoprivredne grane). Najviše brdo je Hum visoko 376 metara. Hum, kao i većina ostalih brda u okolici, obrasli su alepskim borom, a manji dio česminom, planikom i ostalim vrstama makije. Trenutačno je najveće naselje na otoku s 3 789 stanovnika.¹⁸

4.2. Povijest¹⁹²⁰

Povijest Vele Luke počinje u dalekoj prošlosti, još u prapovijesno doba. Dokazi tvrde kako je život u Veloj spili²¹ postojao već u starijem kamenom dobu, 20 000 godina pr. Kr, u paleolitiku. Najstariji ljudski ostatci na ovom dijelu Jadrana, grobovi troje djece starosti 2-3 godine, pronađeni su upravo u Veloj spili, iz razdoblja mlađeg mezolitika. Stanovništvo od brončanoga doba seli iz špilje i nastanjuje se u gradinama koje se nalaze na vrhovima brda u blizini Vele Luke (Glavica sv. Ivana u Gradini, vrh Grebena, Maslinovik itd.), okružene suhozidima. Žitelji gradina bili su Iliri. S vremenom Rimsko Carstvo vrši pritisak na starosjedioce i konačno, oko 30. godine pr. Kr., na području otoka naseljavaju se rimske obitelji u tzv. *villae rusticae* te sa sobom donose svoju kulturu. Lokaliteti na koji su pronađeni ostatci iz doba Rimljana nalaze se u Poplatu, u Potirni, na Guduliji, na Bradatu, na Gubeši itd. Nakon Rimljana, u 9. stoljeću dolaze Slaveni iz područja Neretve. Do kraja 15. stoljeća Vela Luka nema značajne podatke o stanovništvu jer su većinom živjeli u unutrašnjosti otoka, daleko od gusarskih napada i opasnosti. 1490. godine na samu obalu Vele Luke naseljava se obitelj plemićkoga podrijetla, Ismaeli. Osim obitelji Ismaeli, u Veloj Luci se u tom razdoblju

¹⁷ https://www.zzpudnz.hr/Portals/0/21_VelaLuka/103_1.jpg?ver=WZju1CAbZyMIWK8vMEu5CQ%3d%3d (23.10.2023.)

¹⁸ <https://podaci.dzs.hr/media/ixpn5qzo/si-1711-popis-stanovnistva-kucanstava-i-stanova-2021-prvi-rezultati-ponaseljima.pdf> (21.10.2023.)

¹⁹ <https://www.velaluka.hr/stanovnistvo> (21.10.2023.)

²⁰ <https://www.velaluka.hr/povijest> (21.10.2023.)

²¹ Vela spila je arheološki špiljski lokalitet koji se nalazi na brdu Pinski (Spilinski) rat nad uvalom Kale u Veloj Luci.

nalaze još i kašteli Gabrijellis, Nikoničić-Kanavelić i Kolović-Šantić. Iz obližnjeg sela Blato, u 18. stoljeću, kreću migracije prema Veloj Luci. 1819. godine Vela Luka dobiva kapelu, a 1828. godine bira svoga prvoga općinskog poglavara. Vela Luka u narednim stoljećima bilježi stalan porast stanovništva pa tako popis iz 1827. bilježi oko 500 ljudi, dok popis iz 1847. godine bilježi već 1 135 ljudi. S porastom stanovništva krenuo je i gospodarski kao i institucionalni razvitak naselja. 1848. godine sagrađena je župna crkva sv. Josipa, 1849. godine župa Vela Luka postaje samostalna, pučka škola osnovana je 1857. godine, a kao vrhunac, 1898. godine formira se samostalna politička općina Vela Luka. Prema tome, Vela Luka svoj procvat doživljava na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće. Pokreću se kulturna i gospodarska društva, a stanovništvo i dalje raste. Tijekom Prvoga svjetskog rata Vela Luka bilježi svoj prvi pad broja stanovnika, ali već 1921. godine ima ih 5 026 što je najveći zabilježeni broj do tada. U dvadesetim godinama teška gospodarska i ekonomska situacija tjera mlade i obitelji na iseljavanje u prekoceanske zemlje – Ameriku, zemlje Južne Amerike te Australiju. Prema procjenama, iz Vele Luke i susjednoga Blata iselilo se čak 2 500 ljudi. Nakon velikih emigracija dolazi i Drugi svjetski rat u kojem pogibaju 284 Velolučana, a velik broj stanovnika pribjegao je u izbjegličke logore u El Shattu u Egiptu i u južnoj Italiji. U pedesetim godinama 20. stoljeća Vela Luka okreće se industriji i uslužnom sektoru, a po strani ostavlja poljoprivredu. Otvaraju se tvornice i hoteli u kojima se zapošljava većina stanovništva te se u osamdesetim godinama ponovno bilježi prirodni prirast. Devedesete godine dovode do novih problema. Rat, gospodarska i ekonomska kriza i nezaposlenost dovode do pada stanovništva. Prema popisu iz 2011. godine Vela Luka broji 4 137 stanovnika²², a prema popisu iz 2021. godine ponovno bilježi pad s 3 789 stanovnika²³.

4.3. Velolučki govor – klasifikacija

Velolučki govor pripada južnočakavskom dijalektu. Izgovor je ikavski, a sačuvana je i stara slavenska skupina *šć* (*Böbovīšćā, Lövīšće*) (Lisac 2009: 140, 143). Naglasni sustav sastoji se od tri naglaske – dugosilazni (*â - Kâle, Pêrna*), kratkosilazni (*ä - Slätina, Lözić*) i akut (*ã - Bīli böci, Čancīr*) (Lisac 2009: 148). Duljine mogu biti prednaglasne (*Fūžä*) i zanaglasne (*Kürsār*). U velolučkome je govoru prisutno i prenošenje siline unutar akcenatske cjeline – prokliza (*üPoplāt, pòdŠkōj*) (Lubiana 2010: 134).

²² https://web.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_01/h01_01_01_zup19.html (21.10.2023.)

²³ <https://podaci.dzs.hr/media/ixpn5qzo/si-1711-popis-stanovnistva-kucanstava-i-stanova-2021-prvi-rezultati-ponaseljima.pdf> (21.10.2023.)

4.3.1. Fonologija

Fonološki pregled velolučkoga govora u svome radu dala je Orieta Lubiana (2010).

Premda je refleks jata dosljedno *i* (*Bīli bōci*), pojavljuju se i vrlo rijetki ekavizmi (*sedīt*). Prijelaz *ra, ro* u *re* daje oblike *rést* ('rasti'), *grëb* ('grob'). Vrlo često ispred nazala glas *o* zatvara se u *u* (*ũnde(ka)* ('ondje'), *s tēbūn, s nogūn*). U govoru se pojavljuju i nazalizirani vokali – ispred konsonantske skupine u kojoj je prvi konsonant nazalni glas (*luⁿpar*), na kraju riječi ispred nazala *m* i *n* (*gledqⁿ, (s) noguⁿ*), nakon nazala *m* i *n* (*Mq̄la lučica, Nŭtna*) te primjerima kada nije u blizini nazala (*mljko, mlq̄d*) (Lubiana 132). Praslavenski glas *d'* najčešće prelazi u *j* (*Mēja*), ali se i čuva glas *d'* (*dōd'in²⁴, nared'ēnje*). Praslavensko *t'* sačuvano je (*Lōzit'*) i jasno se razlikuje od glasa *č*. Fonemi *f* i *h* redovito se koriste (*Fūzā; Prihonja*). Glas *l* je depalataliziran i koristi se glas *j* (*Īzvānjskī škōji, Kjūč, Zānavjē*). Prisutni su šćakavizmi među kojima su *Bōbovšćā, Lōvšće* itd. Sačuvana je i skupina *čr* (*Črjenica*). Redukcije su vrlo česte, prema tome konsonantske skupine *pt, pč* i *pš* reduciraju se u *t, č* i *š* (*tīca, čelā, Šenīca gārma*). Slabljenje napetosti može se podijeliti u više kategorija: zamjena afrikata frikativom (*lučki > lúškī*), zamjena okluziva frikativom (*nokat > nōhat*), zamjena šumnoga konsonanta najmanje napetim sonantom /j/ (*lakti > lājti, lutka > lūjka*), potpuna redukcija šumnoga konsonanta koji zatvara slog (**Prihodənja > *Prihodnja > Prīhōnja, *prasac - > *prašč - > Prāčjā/Prāčevo zdrō*), potpuna redukcija rubnoga šumnika na kraju vanjskoga sloga (*digod > dīgo, kogod > kōgo, pak > pā*) (Lubiana 2010: 138). Prema navedenim fonološkim karakteristikama zaključuje se kako velolučki govor zasigurno pripada čakavskom narječju prema postavkama koje je u svojoj knjizi *Hrvatska dijalektologija 2. Čakavsko narječje* iznio Lisac (Lisac 2009).

4.3.2. Morfologija

Iako velolučki govor pripada čakavskom narječju, iznimka je što kao upitno-odnosnu zamjenicu koristi *što* te izvedenice upitno-odnosne zamjenice *što*. Neka od vlastitih imena u G jd. muškoga roda, imaju navezak *-ta*, dok u D jd. muškoga roda imaju navezak *-tu* (*Āntè/Āntetà/Āntetù*). U deklinaciji I jd. karakterističan je nastavak *-un* (*s māterūn, s nōgūn*). Nastavci *-ega/-emu* pojavljuju se u G, D, L, A jd. pridjeva, zamjenica i brojeva (*Prvėgā škōjā; Īzvānjskēmū škōjū*). U G mn. podjednako se koriste nastavci *-i/-ih* te *-a* (*puno škōjī/škōjīh*). Imenice muškoga roda imaju kratku množinu (*brōdi, stōli, mīši*). Infinitiv završava na *-t/-ć*

²⁴ Koriste se dva oblika u prezentu glagola *dōc* ('doći'), *dojdin/dod'in, dojdeš/dod'eš, dojde/dod'e, dojdemo/dod'emo, dojdete/dod'ete, dojdu/dod'u*.

(*kopät, vřć*). U konjugaciji prezenta 1. lica jednine često dolazi nastavak *-in* (*derät > dërīn, dospīt > dospījīn*). U prezentu 3. lica množine koristi se nastavak *-u* (*mīslū, govörū, čīnū*). Kondicional prvi čuva poseban oblik glagola biti (*bī, bīš, bī, bīmo, bīte, bī*). Neki prilozima dobivaju navezak *-ka* (*danäska, gōreka*). Neke nepromjenjive riječi imaju drugačije oblike od standarda (*ōli 'ili'; jādno, velë 'mnogo, puno'; nijānci, njānke 'niti', jerbò 'jer'*) (Lubiana 2010: 144-146). U ovom dijelu o morfologiji velolučkoga govora također se može prepoznati niz karakterističnih elemenata čakavskoga narječja.

Muški je etnik *Lūčānīn*, ženski je *Lūška*, a ktetik je *lūškī*.

5. BLATO

5.1. Geografski podatci

Općina Blato nalazi se istočno od Općine Vela Luka, na sredini zapadnoga dijela otoka Korčule, uz istoimeno polje u kršu. Naselje Blato smjestilo se amfiteatralno na sedam brežuljaka – Vela strana, Vlasinj, Veli učijak, Mali učijak, Dovčine (Dočinje), Krtinja, Veprijak, a u sredini naselja nalazi se ravni dio s drvoredom lipa – Zlinje (Gjivoje 1968: 348).

Na izūli od Korčule najveće je misto Blato (sa 9000 duša), a jedno je izmeju većih u Dalmaciji. Posrid mista ni kuća, već poje Zlinj. Kuće su okolo po bandama, kako da su vinac okolo Zlinja. Misto se dili na 6 bandih: Vela strana, Veli učijak, Mali učijak, Krtinja, Vlasinj i Dovčine. (...) Svaki dil mista dili se jopet po kantunima oli raskrsnicama oli štradama. (Cetinić Tale 1930: 183)

Površina općine Blato iznosi 66,57 km², duljina obale općine Blato je 31,42 km, dok duljina obale otočića na blatskom teritoriju iznosi 20,8 km.²⁵ Granice Općine Blato na sjeveru protežu se od uvale Sprtiška (granica s Općinom Vela Luka) do uvale Lovornik (granica s Općinom Smokvica) te na jugu, uključujući Potirnu i otočiće Trstenik, Veli i Mali pržnjak, od uvale Slatina (granica s općinom Vela Luka) do Vinačca (granica s općinom Smokvica).²⁶ Blato je okruženo velikim obrađenim poljima, a zasigurno najveće jest Blatsko polje. „Do 1911. godine Blatsko polje bilo je periodičko jezero koje je isušeno izgradnjom tunela, melioracijskih kanala te odvodnjom vode u more na sjevernoj obali.“²⁷ Dominiraju vinova

²⁵ <https://www.blato.hr/o-blatu/zemljopisni-podaci> (23.10.2023.)

²⁶ <https://www.blato.hr/o-blatu/zemljopisni-podaci> (23.10.2023.)

²⁷ <https://www.blato.hr/o-blatu/zemljopisni-podaci> (23.10.2023.)

loza i masline, iako su i dalje dosta prisutni alepski bor i makija. Općina Blato na posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine ima 3 274, zajedno s naseljem Potirna.²⁸

5.2. Povijest

Kada je Blato nastalo ne znamo. Prehistorijski nalazi u polju Studenac upućuju na to da su se tamo zadržavali prvi stanovnici. Po ilirskim gradinama i gomilama te nalazima (novac, ruševine, ulomci keramike, natpisi) u okolici Blata zaključujemo da je stanovnika bilo u raznim predjelima. (Gjivoje 1968: 348)

Područje Blata ima vrlo povoljan položaj, vrlo plodno tlo te izvor vode. Također, naselje je imalo i vrlo važan strateški položaj, smješteno u unutrašnjosti otoka, sigurno od brojnih gusarskih napada. Najznačajnije arheološko nalazište na području Blata jest gradina Kopila koja se nalazi na 224,5 metara nadmorske visine s pogledom na zaljev Vele Luke, na veći dio Korčulanskoga kanala i na Blatsko polje. Već prvi nalazi na ovom području – korintske vaze – datirane su u kraj 7. stoljeća prije Krista (Radić, Borzić 2007: 40). „Raspon korištenja nekropole određen je u razdoblje od kraja 4. do kraja 1. stoljeća prije Krista“ (Radovčić 2007: 126). Blato se 1823. godine odvojilo u posebnu općinu s Velom Lukom, Smokvicom i Čarom, a 1843. godine nastupila je potpuna neovisnost od grada Korčule. Brojni gusarski napadi i turske navale dio su blatske povijesti, a moguće je da su u čast upravo ovim događajima nastale otočke kumpanije (Gjivoje 1968: 351). Blatski crkveni zvonik sagrađen je još u 18. stoljeću. Drvored lipa kroz mjesto, dug 1 kilometar, posađen je 1911. godine. U dvadesetim godinama prošloga stoljeća započinje masovno iseljavanje Blaćana preko Prigradice. U početku su selili u Južnu Ameriku, a kasnije u Australiju.²⁹ Unatoč iseljavanju čak i cijelih obitelji, Blato je ipak opstalo i nastavilo se razvijati.

5.3. Blatski govor – klasifikacija

Blatski govor pripada južnočakavskom dijalektu. Sve najbitnije karakteristike navedene su i ako je to bilo moguće oprimjerene toponimima. Izgovor je ikavski, a sačuvana je stara slavenska skupina *šč* (*Potkãntiliščã*) (Lisac 2009: 139-143). Naglasni sustav sastoji se od tri naglaska – dugosilazni (*â* – *Žâjkova*, *Kûrija*), kratkosilazni (*ä* – *Gršćica*, *Ratâk*) i akut (*ã* – *Brîstva*, *Prîžba*). Duljine mogu biti prednaglasne (*Kãrbunî*) i znanaglasne (*Šîròkã*) (Lisac 2009: 148).

²⁸ <https://podaci.dzs.hr/media/ixpn5qzo/si-1711-popis-stanovnistva-kucanstava-i-stanova-2021-prvi-rezultati-po-naseljima.pdf> (23.10.2023.)

²⁹ <https://virtualnimuzej.aspira.hr/tajanstvena-zemlja-suza-slucaj-blato-1925-godine/> (9.12.2023.)

5.3.1. Fonologija

Blatski govor analizirao je Milat Panža u svome *Rječniku govora Blata* na Korčuli (2015). Uz 5 stalnih samoglasnika, pojavljuje se i slogotvorno *r*, dok je suglasnika 22, jer se glas *dž* ne pojavljuje u govoru³⁰, zamijenjen je glasom *ž* (*žèp*). Refleks jata je dosljedno *i* (*Zvirìnovik*), ali se ponekad pojavljuju i rijetki ekavizmi (*sèst, ûnde*). Prijelaz *ra, ro* u *re* daje oblike poput *rèst* ('rasti'), *grèb* ('grob'). Posebnost u blatskome govoru jest zatvaranje dugih samoglasnika *a, e* i *o* (*Gřškī rât*) te diftongiranje dugih samoglasnika *a* i *o* (*kô"nce, bâ"nda*). Praslavenski glas *d'* najčešće prelazi u *j* (*mläjī*), ali i u *jd* (*dôjdēn*). *Lj* većinom prelazi u *j* (*Podjâmje*), osim u osobnim imenima (*Veljko > Velko*) Sačuvani su šćakavizmi (*Potkântiliščā*), kao i skupina *čr* (*Čřnja lūkā*). Glas *č* ispred glasa *k* mijenja se u *š*, odnosno dolazi do slabljenja napetosti – zamjene afrikata frikativom (*Gřškī rât*). Redukcije su česte, a do njih dolazi u konsonantskim skupinama *pt, pč* i *pš > t, č* i *š* (*tīca, čelā, šenīca*) (Milat Panža 2015: 12-13). Iz navedenih karakteristika blatskoga govora zaključuje se kako je govor dio čakavskoga narječja prema zaključcima koje je Lisac donio u knjizi *Hrvatska dijalektologija 2. Čakavsko narječje* (2009). Također u usporedbi s govorom Vele Luke može se zaključiti kako su fonološke posebnosti većinom jako slične ili iste, osim zatvaranja dugih samoglasnika *a, e* i *o* te diftongiranja dugih samoglasnika *a* i *o*. Razlike se sigurno javljaju i kod naglašavanja nekih riječi. Leksik je vrlo sličan, ali ponovno s mogućim manjim ili većim odstupanjima.

5.3.2. Morfologija

Blatski govor pripada čakavskom narječju, ali se koristi upitno-odnosnom zamjenicom *što* te izvedenicama upitno-odnosne zamjenice *što*. Kao i u govoru Vele Luke, neka od vlastitih imena u G jd. muškoga roda imaju navezak *-ta*, dok u D jd. muškoga roda imaju navezak *-tu* (*Āntè/Āntetà/Āntetù*). Također, u G mn. podjednako se koriste nastavci *-i/-ih* (*puno škōjī/škōjīh*). U uporabi su stari oblici L mn. koji dolaze uz prijedloge *u, po, na* (*po vālāh, po Blācīh*) (Milat Panža 2015: 15). U deklinaciji I jd. karakterističan je nastavak *-on* i *-en* (N *gorā, I gorōn; N grōzjē, I grōzjēn*). „Specifičan je indeklinabilni blatski oblik osobne zamjenice u posvojnoj uporabi: *njejē* njezin (za sva tri roda u jedn. i mn.) te *njīha* njihov (za sva tri roda u jedn. i mn.)“ (Milat Panža 2015: 21). Superlativ se često tvori prilogom *jādno*. Nastavci *-ega/-emu* pojavljuju se u G, D, A, L jd. pridjeva, zamjenica i brojeva (*vānka Vēlēgā*

³⁰ Samo u tuđicama poput riječi *džez, džungla*.

zāglāva/na Gřškēmū rātu). Posebnost se može uočiti i u pridjevsko-zamjениčkoj sklonidbi u D i L jd. (*u Maloj žukovi > u Mālōn žükovi*). U konjugaciji prezenta 1. lica jednine često dolazi nastavak *-en* (*derāt > dērēn, dospīt > dospījēn*). U konjugaciji u 3. l. mn. prezenta, nastavak je većinom *-u* (*govòrū, činū*). I velolučki i blatski govor čuvaju poseban oblik kondicionala prvog (*bì, biš, bī, bīmo, bīte, bī*). Glagolski pridjev radni u muškome rodu gubi svoj dočetak *-o*, a razlikuje se od imperativa samo naglaskom (*vīdī/vīdi*) (Milat Panža 2015: 22-23). Umjesto prijedloga *s* u službi mjesta i uzroka koristi se prijedlog *iz* (*iz Gūbešē*) (Milat Panža 2015: 27). Tipične romanske konstrukcije vidljive su u primjerima poput: *è l'ora per + inf. > ūra je za počat, è la stagione per + inf. > stajūn je za brāt māsline* (Milat Panža 2015: 28). Kao i fonološke karakteristike, tako i morfološke karakteristike imaju dosta sličnosti s velolučkim govorom. Ipak, neke razlike su jasno izražene i čine ova dva govora različitim – nastavak *-on* i *-en* u I jd., pridjevsko-zamjениčka sklonidba u D i L jd., nastavci u konjugaciji glagola u prezentu 1. l. jd.

Muški je etnik *Blācanīn*, ženski je *Blājka*, a ktetik je *blāskī*.

6. TOPONIMI OPĆINE VELA LUKA

6.1. Popis toponima

U idućim potpoglavljima naveden je popis toponima Općine Vela Luka prema vrsti toponima – uvale, otočići i hridi, poluotoci, prolazi/tjesnaci, rtovi, pličine, *trése* i more. Broj toponima je sljedeći: 78 uvala, 9 otočića i hridi, 3 poluotoka, 1 prolaz/tjesnac, 13 rtova, 16 seka, 6 *trésa* i 1 more. Ukupan broj toponima na području Općine Vela Luka je 127. Prilikom određivanja imena korištene su geografske karte i katastarski plan³¹, a od brojnih, najveću su ulogu imali kazivači: Ivan Oreb Mingurin (rođen 1987.), Josip Oreb Mingurin (rođen 1953.) i Franko Jurković (rođen 1956.).

6.1.1. Uvale

Bāčvica

Bātalo

Bātīvna

Bōbovišćā

Bočīci

³¹ <https://oss.uredjenazemlja.hr/map> (5.11.2023.)

Bučice
Češvìnova
Fūžà
Gabrìcija
Gârma
Gõspinà gârma
Gràdina
Jâmine
Jěžìna
Kâle
Kremenjàča
Kursâr
Lòvìšća
Ložìc
Lupěško dāncè
Mālā bādñjenā
Mālā češvìnova
Mālā lučìca
Mālā prìhònja
Mālā sùniva
Mālā stràčìnčica
Mālā tànkārācā
Mālā trstenā
Mālì pèlegrìn
Mālò dāncè
Mālò zānāvje
Màrtina bók
Màslinova
Měja
Mìkulina lùkà
Nùtnā
Pèrna (Proìzd)
Pèrna od Prìvalē
Pìčenā
Płìtvine (pod Ádriju)
Počèkovica
Pod ôrsan
Pòplāt
Pràčjā
Pràpatnā
Slātina
Sokolìc
Spìliškā
Sprtìškā

Srèdnjī bīlī bōk
Střmenā
Šenīca gārma
Širōkā
Tārīta
Tōplīs
Triṗōrte
Tūdorovica
Tvr̄dā
Tvr̄dnō dāncè
Vèlā bādñjenā
Vèlā češvīnova
Vèlā lučīca
Vèlā prīhōnja
Vèlā stīniva
Vèlā strāčīnčīca
Vèlā tākārācā
Vèlā trstenā
Vèlī bīlī bōk
Vèlī pèlegrīn
Vèlō dāncè
Vèlō zānāvje
Zādñjī / Dōñjī bīlī bōk
Zāklōpātīca
Zèlenā trāvā (Zelenīka)
Zùbaća vāla
Žalīc
Žùkova
Žùvelīca bōk

6.1.2. Otočići i hridi

Čančř
Gorčīk
Gùbeša
Īzvānjskī škōj
Kāmenjāk
Öšjāk
Prožd
Přvī škōj
Škōji od Stīnivē

6.1.3. Poluotoci

Glavīca svētēgā Ivāna

Prìvala
Šàknja ràt

6.1.4. Prolaz / tjesnac

Vrãca

6.1.5. Rtovi

Båd

Båt

Dùgī ràt

Dèbelā pûnta

Kjũč

Křnjī ràt

Pûnta Lozića

Pûnta od nõvĩh pòstā

Pûnta Zànāvjà

Vànjska pûnta

Vèlõ dāncè

Vrānine

Zlā pûnta

6.1.6. Plićine

Ìstočnā sèka od Kāmenjāka

Jugoìstočnā sèka od Kāmenjāka

Jugozāpadnā sèka od Kāmenjāka

Sèka od Bāčvicē

Sèka od Bādnjenē

Sèka od Dùgēgā rāta

Sèka od Gũbešē

Sèka od Jěžĩnē

Sèka od Krèmenjačē

Sèka od Křnjēgā rāta

Sèka od Mārtina bõka

Sèka od Põplāta

Sèka od Trĩporātā

Unùtarnjā sèka od Proìzda

Vanjska sèka od Proìzda

Zapadna sèka od Kāmenjāka

6.1.7. Trese

Črjenìca

Klāčina

Oklàdi
Pòluga
Prãčëvo (Prãcanõ) zdřo
Pri bãndu

6.1.8. More

Čřnõ mõre

6.2. Klasifikacija toponima prema motivaciji

Iduća podjela toponima je prema značenju, odnosno prema motivaciji njihova nastanka.

1. Toponimi motivirani geomorfološkim obilježjima zemljopisnoga objekta

1.1. Zemljopisna imena u toponimiji

1.1.1. Odrazi zemljopisnih imena u toponimiji su: *Bãd* 'podvodni greben', 'pličina', *Bočiči* 'mala kamenita uvala', *Fũžã* < *fõša* 'prokop', *Gãrma* 'rasjedlina' 'pećina uz more', *Proìzd* < *projezdi* 'morski prolaz', *Žalìc* < *žãl* 'plitka obala s oblucima'.

1.1.2. Toponimijske metafore su: *Bãčvica*, *Bãt*, *Bučice*, *Kjũč*, *Pòluga*, *Pòplãt*, *Tvřdã*, *Vrãca*, *Zãklõpãtica*.

1.2. Toponimi s obzirom na razmještaj, oblik i izgled tla ili vode

1.2.1. Toponimi nastali prema smještaju zemljopisnoga objekta su: *Pod õrsan*, *Prìvala*, *Pri bãndu*.

1.2.2. Toponimi koji se odnose na oblik i površinska svojstva tla su: *Dũgì rãt*, *Dëbelã pũnta*, *Křnjì rãt*, *Střmenã*, *Šìrõkã*, *Trìpõrte*, *Zlã pũnta*.

1.2.3. Toponimi koji se odnose na izgled, sastav i osobitost područja tla ili vode: *Bãtalo*, *Čřjenica*, *Čřnõ mõre*, *Jãmine*, *Kãle*, *Kãmenjãk*, *Kremenjãča*, *Pìčenã*, *Płitvine*, *Slãtina*, *Spłiškã*, *Tõplìš*.

1.3. Toponimi određeni položajem ili odnosom prema drugim toponimima su: *Ìzvãnjskì škõj*, *Ìstočnã sëka od Kãmenjãka*, *Jugoìstočnã sëka od Kãmenjãka*, *Jugozãpadnã sëka od Kãmenjãka*, *Mãlã bãdnjenã*, *Mãlã češvìnova*, *Mãlã lučica*, *Mãlã prìhõnja*, *Mãlã stìniva*, *Mãlã strãčìncica*, *Mãlã tànkãrãcã*, *Mãlã trstenã*, *Mãlì pëlegrìn*, *Mãlõ dãncë*, *Mãlõ zãnãvje*, *Përna od Prìvalë*, *Prìvì škõj*, *Pũnta Ložica*, *Pũnta*

Zànāvjà, Sèka od Bächvicè, Sèka od Bàdnjenè, Sèka od Dùgègā rāta, Sèka od Gùbešè, Sèka od Jèžīnè, Sèka od Krèmenjačè, Sèka od Krñjègā rāta, Sèka od Màrtina bòka, Sèka od Pòplāta, Sèka od Triporātā, Srèdnji bìlī bók, Škòji od Stīnivè, Tvrdnò dāncè, Unùtarnjā sèka od Proìzda, Vànjska pūnta, Vànjska sèka od Proìzda, Vèlā bàdnjenā, Vèlā češvīnova, Vèlā lučīca, Vèlā prīhònja, Vèlā stīniva, Vèlā strāčīncīca, Vèlā tànkārācā, Vèlā trstenā, Vèlī bìlī bók, Vèlī pèlegrīn, Vèlò dāncè, Vèlò zànāvje, Zādñjī / Dòñjī bìlī bók, Zapadna sèka od Kāmenjāka.

1.4. Toponimi motivirani nazivima za biljke i biljne zajednice su: *Bòbovīšcā, Čèšvīnova, Gorčīk, Lozić, Màrtina bók, Māsīnova, Prāpatnā, Šenīca gārma, Zèlenā trāvā (Zelenīka), Žūkova.*

1.5. Toponimi motivirani nazivima životinja i zoonimima su: *Jèžīna, Pèrna, Prāčjā, Prāčevo (Prācanò) zdřo, Sokolić, Šāknja rāt, Òšjāk, Vrānine.*

1.6. Toponim nastao prema drugim toponimima je: *Sprīškā.*

2. Toponimi motivirani ljudskom djelatnošću

2.1. Toponim kao odraz naziva za gospodarske objekte u toponimiji je: *Mèja, Oklādi.*

2.2. Toponim kao odraz naziva obrambenih objekata je: *Grādina.*

2.3. Toponim kao odraz ljudske djelatnosti: *Klāčina.*

3. Toponimi u vezi s poljoprivrednom djelatnošću

3.1. Toponim u vezi s privođenjem tla kulturi je: *Bātīvna.*

3.2. Toponimi u vezi s ribarstvom su: *Lòvīšcā, Pūnta od nòvīh pòstā.*

4. Kulturnopovijesni toponimi

4.1. Toponimi u vezi s mjesnom poviješću i predajama su: *Gùbeša, Kursār, Lupèško dāncè, Tārīta.*

4.2. Toponimi uvjetovani duhovnim i vjerskim životom zajednice

4.2.1. Toponim uvjetovan crkvenim građevinama i posjedima je: *Glavīca svētègā Ivāna.*

4.2.2. Toponim uvjetovan ostalim elementima duhovne kulture je: *Gòspinā gārma.*

5. Toponimi antroponimnoga postanja

5.1. Višerječni toponimi antroponimnoga postanja

5.1.1. Toponim od antroponima i zemljopisnoga naziva je: *Mikulina lūkà*.

5.1.2. Toponim od antroponima i toponimijske metafore je: *Žùveliça bôk*.

5.2. Jednorječni toponimi antroponimnoga postanja

5.2.1. Toponim antroponimnoga postanja tvoren toponimijskim sufiksima je: *Tùdorovica*.

6. Toponimi nejasna postanja ili motivacije su: *Čančìr, Gabrìcija, Nùtnā, Počèkovicà, Zùbaça vāla*.

6.3. Apelativi zastupljeni u toponimiji

Prema Šimunovićevom radu *Apelativne geografske oznake u vezi s morem* (1980), apelativi zastupljeni u obalnoj toponimiji Vele Luke su:

bad – 'podvodni greben', 'pličina'

badanj – 'okrugla, duboka uvalica'

bok/bočić – 'mala kamenita uvala'

dance – 'najdublje mjesto u moru'

foša – 'prokop'

garma – 'rasjedlina', 'pećina uz more'

glavica – 'uzvisina, teren uzdignut u odnosu na susjedne niže i ravne' (Marasović-Alujević, Lozić Knezović 2018: 89)

jama – 'duboka šupljina u krškom tlu'

luka – 'uvala', 'pristanište'

more – 'pučina i morska voda'

porat – 'luka s izgrađenim pristaništem'

projezdi – 'morski prolazi'

punta – 'rt'

rat – 'izduženi poluotok', 'oštri poluotok'

seka – 'pličina'

slatina – 'izvor slankaste vode uz more'

spila – 'pećina nad morem'

ško(lj) – 'oveći greben', 'otočić'

zaklopatica – 'uvala s uskim od vjetra zaštićenim vratima'

žal(o) – 'plitka obala s oblucima'

6.4. Klasifikacija toponima prema strukturi tvorbe

Toponimi se također mogu podijeliti i prema svojoj strukturi tvorbe, odnosno prema broju članova te prema elementima tvorbe. Dije se na jednorječne jednostavne, na jednorječne izvedene, na jednorječne pridjevne, na jednorječne afiksane, na toponimijske sraslice, na toponimijske sraslice, na dvorječne s pridjevom i imenicom, na dvorječne s prijedlogom, na dvorječne toponimijske polusloženice (imenica + imenica u jukstapoziciji), na dvorječne s imenicom u genitivu, na trojječne s prijedlogom, na četvorječne s prijedlogom.

6.4.1. Jednorječni toponimi

Jednorječni jednostavni toponimi su: *Bâd, Bâtalò, Bât, Čancîr, Fûžà, Gârma, Grâdina, Kâle, Kjûč, Klâcina, Kursâr, Mèja, Pêrna, Pòluga, Pòplât.*

Jednorječni izvedeni toponimi su: *Bâčvica, Bòbovišćà, Bočîci, Bućice, Češvînova, Črjenîca, Gabrîcija, Gorčîk, Gùbeša, Jâmine, Kâmenjâk, Kremenjâča, Lòvišća, Ložîc, Mâslinova, Nùtnâ, Oklâdi, Ôšjâk, Pičenâ, Pflîtvine, Prâpatnâ, Proîzd, Slâtina, Sokolić, Spîliškâ, Sprîškâ, Stîrmenâ, Târîta, Tòplîš, Tùdorovica, Vrâca, Vrânine, Zâklòpâtica, Žalić, Žùkova.*

Jednorječni pridjevni toponimi su: *Bâtîvna, Jèžîna, Prâcjâ, Širòkâ, Tvrdâ.*

Jednorječni afiksani toponimi su: *Počêkovica, Prîvala.*

Toponimijske sraslice su: *Trîpôrte.*

6.4.2. Dvorječni toponimi

Dvorječni toponimi s pridjevom i imenicom su: *Čr̃nō mōre, Dēbelā pūnta, Dūgī rāt, Gōspinā gārma, Īzvānjskī škōj, Kř̃njī rāt, Lupěško dāncē, Mālā bādnjenā, Mālā češvīnova, Mālā lučīca, Mālā prīhōnja, Mālā stīniva, Mālā strāčīncīca, Mālā tākārācā, Mālā trstenā, Mālī pēlegrīn, Mālō dāncē, Mālō zānāvje, Mikulina lūkā, Prāčevo (Prācanō) zdř̃o, Př̃vī škōj, Tvř̃dnō dāncē, Vānjska pūnta, Vělā bādnjenā, Vělā češvīnova, Vělā lučīca, Vělā prīhōnja, Vělā stīniva, Vělā strāčīncīca, Vělā tākārācā, Vělā trstenā, Vělī pēlegrīn, Vělō dāncē, Vělō zānāvje, Zēlenā trāvā, Zlā pūnta, Zūbaća vāla.*

Dvorječni toponimi s prijedlogom i imenicom su: *Pod ōrsan, Pri bāndu.*

Dvorječne toponimijske polusloženice sastoje se od imenice i imenice u jukstapoziciji: *Mārtina bōk, Šāknja rāt, Šenīca gārma.*

Dvorječni toponimi s imenicom u genitivu su: *Pūnta Lozića, Pūnta Zānāvjā, Žīvelīca bōk.*

6.4.3. Trorječni toponimi

Trorječni toponimi s prijedlogom su: *Pērna od Prīvalē, Sēka od Bāčvicē, Sēka od Bādnjenē, Sēka od Gūbešē, Sēka od Jěžīnē, Sēka od Krēmenjačē, Sēka od Pōplāta, Sēka od Triporātā, Škōji od Stīnivē.*

Trorječni toponimi s pridjevom i imenicom su: *Glavīca svētēgā Ivāna, Srēdnjī bīlī bōk, Vělī bīlī bōk, Zādñjī / Dōñjī bīlī bōk.*

6.4.4. Višerječni toponimi

Višerječni toponimi s prijedlogom su: *Pūnta od nōvīh pōstā, Īstočnā sēka od Kāmenjāka, Jugoīstočnā sēka od Kāmenjāka, Jugozāpadnā sēka od Kāmenjāka, Sēka od Dūgēgā rāta, Sēka od Kř̃njēgā rāta, Sēka od Mārtina bōka, Unūtarnjā sēka od Proizda, Vānjska sēka od Proizda, Zapadna sēka od Kāmenjāka.*

6.5. Etimologije toponima

Bäčvica je toponimijska metafora (*bačva*) koja se odnosi na izgled uvale. Uvala se nalazi na južnoj strani poluotoka *Prìvale*, između uvale *Pêrna od Prìvalē* i rta *Dùgī rât*.

Bâd je rt koji se nalazi između uvala *Grädina* i *Vëlā sträčīnčica*. Apelativ *bad* u značenju je 'podvodni greben', 'pličina' (Šimunović 1980: 294). Prema kazivaču, u govoru Vele Luke *bad* ima značenje 'plitka niska duga punta', upravo kako i izgleda ovaj rt.

Bât je manji rt koji se nalazi unutar uvale *Pòplāt*. Toponimijska je metafora, a povezana je s izgledom obale. Značenje apelativa *bat* je 'drveno oruđe, drška s glavom kao kod malja' < grč. *batis* (*βαθυσ*) 'visoka strma obala, a ispod označuje dubinu'. „Taj rt je strm, a more je duboko“ (Kačić 1996: 231). Na rt se nastavlja *tresa Pòluga*.

Bätalo je uvala koja se nalazi na sjeveroistočnoj strani otočića *Proïzda*. Vinja navodi kako je to 'crnjavina od valige (= trave, alge) na morskom dnu' (Vinja 1998: 49). Sličan toponim – *Batala*, pojavljuje se u Dubrovniku 'dno gruške luke', a značenje apelativa je 'dno od porta' (Vajs: 316). Vinja (1998:49) njezin postanak objašnjava kao dalmatski nastavljaj lat. fitonima *batis* u značenju 'morska trava'. Dno je mješovito; u plićem dijelu je kamenito, a prema dubljem je morska trava. Prilikom jačih vjetrova, valovi nanesu na obalu veće količine morske trave.

Bätivna je uvala koja se nalazi na istočnoj strani poluotoka *Šäknja rât*, između rta *Kjüč* i uvale *Präčjā*. Za ovaj toponim nisu pronađeni podatci u literaturi, ali prema pretpostavci, ime potječe od riječi iz velolučkoga govora *bätīt* 'rušiti', 'srušiti' < mlet. *bater* (Milat Panža 2015: 73). Poznato je da je poluotok *Šäknja rât* prirodno šumovit te se možda nekada u povijesti na tom mjestu često sjeklo borove za ogrjev ili su borovi zbog jakih udara vjetra bili srušeni.

Böbovišća su uvala u zaljevu Vele Luke, a osim uvale nose i ime nastanjenoga dijela Vele Luke. Nalaze se na južnoj strani Vele Luke, a okrenuta su prema sjeveru-sjeverozapadu. Ime je motivirano nazivom biljke, koje upućuje na to da se tu nekada uzgajala mahunarka bob (*Vicia faba*). Skok (1950: 264) navodi kako se sufiks *-išća* koristi za mjesto gdje je nekad nečega bilo. Toponim *Bobovischia Particular* navodi se na prikazu otoka Korčule nepoznatoga autora iz druge polovice 16. stoljeća ili prve polovice 17. stoljeća (Mirošević, Faričić 2018: 113). Kao i u uvali *Kāle*, „liman je postojao i u uvali Bobovišća gdje je betoniran u svrhu izgradnje brodogradilišta Greben“ (Općina Vela Luka 2017: 65).

Bočiči se nalaze na sjevernoj strani otoka Korčule, između *Vèlè stìnivè* i *Str̀menè*. Sastoji se od dvije plitke uvalice. Dolaze od psl. *bokъ što znači 'kriviti', 'savijati'. *Bočiči* označavaju blagu zakrivljenost obale te sasvim plitku dragu (Marasović-Alujević, Lozić Knezović 2018: 18). Toponim *bok* vrlo je čest u toponimiji Vele Luke.

Bučice su uvala koja se nalazi na istočnom dijelu poluotoka *Šàknja ràt*, između uvala *Lupèško dāncè* i *Vèlā trstenā*. Smatramo da je ime motivirano imenicom *buće* 'kugle za boćanje' < mlet. Vinja (1998: 85) navodi kako je *bocia* još uvijek neutvrđene etimologije. Ovdje je riječ o toponimijskoj metafori.

Čančir je hrid sjeverozapadno od rta *Vèlō dāncè* i zapadno od uvale *Mālā trstenā*. Motivacija imena je nejasna. Toponim je potvrđen na karti Dalmacije iz razdoblja Habsburške Monarhije gdje je hrid karti označena imenom *Sc. (Scoglio) Zangir*. Kao i ostali toponimi, ovaj je toponim napisan na talijanskom jeziku, prema tome njegov oblik nije jednak današnjem obliku *Čančir*. Na kartama iz razdoblja 1869. – 1887. toponim je napisan u današnjem oblikom.

Češvìnova je toponim koji se pojavljuje na dvije lokacije na području Vele Luke: na sjevernoj strani otoka Korčule, između uvala *Žùkova* i *Pod ôrsan* (dijeli se na *Mālū češvìnovu* i *Vèlū češvìnovu*) i unutar zaljeva na južnoj strani između uvale *Māslinova* i rta *Vr̀anine*. Ime je motivirano nazivom biljke koja je izrazito zastupljena na otoku Korčuli – *česmina* ili *češvina* 'primorski zimzeleni hrast' »*quercus ilex*« (Skok 1950: 1760).

Črjenica je *tres*a koja se nalazi unutar uvale *Pōplāt*, između *Gōspinè gārme* i *Vèlè lučicè*. Ime je motivirano crvenom bojom stijena na obali. U imenu se izdvaja obilježje čakavskoga narječja, skupina *čr-*.

Črnō mōre je ime za predio koji se nalazi južno od *Glavice svētēgā Ivāna*. Ime je motivirano morem koje je naizgled crno zbog svoje velike dubine.

Dèbelā pūnta je rt koji se nalazi na otoku *Proizdu*, između uvale *Bātalo* i uvale *Vèlī bīlī bōk*. Prva riječ imena motivirana je izgledom širokoga rta (punte).

Dūgī ràt se nalazi između uvala *Tōplīš* i *Bāčvica*, na južnoj strani poluotoka *Prìvala*. *Ràt* je apelativ u značenju 'izduženi poluotok', 'oštri poluotok' (Šimunović 1980: 294-295), a pridjev *dūgī* je prema izduženom izgledu.

Fūžā se nalazi na sjevernoj strani unutar zaljeva te je okrenuta jugu. To je uvala gdje se nasipom spajaju uvala *Grādina* i nekadašnji otočić, odnosno *Glavica svētēgā Ivāna*. Iako

Skok (1950: 61) navodi kako ime potječe od lat. glagola *fodere* 'kopati grabu', veća je vjerojatnost da dolazi od mlet. *fosa/fuosa* 'uski prokop u mandrač' (Milat Panža 2015: 138). Na tom mjestu, prije nasipanja, nalazio se prirodan prolaz do uvale Gradina koji je pomagao kumuliranju mora u toj uvali.

Gabrìcija je uvala koja je smještena na južnoj strani unutar zaljeva između *trese Počèkovic*a i *trese Prāč*evo (*Prācanō*) *zd*řo. Motivacija je imena nejasna. Na karti nepoznatoga autora iz druge polovice 16. stoljeća/prve polovice 17. stoljeća, ime se navodi kao *Valle Gabriiza Malla Particular* i *Valle Gabriiza Vella Particular* (Mirošević, Faričić 2022: 114), dok se na karti Habsburške Monarhije (1869. – 1887.) navodi ime *valle Gubrica*. Prema svim kazivačima, uvala se zove *Gabrìcija*, međutim i u starijim i u novijim kartama, kao i na putokazima u Veloj Luci, ime koje se koristi je skraćeno – *Gābrìca*.

Gārma je ime dviju uvala koje se nalaze s južne strane unutar zaljeva – jedna između *Pičenē* i *Māslinovē*, a druga između *Pōplātā* i *Tvrđē*. Apelativ *garma* dolazi iz ilirskoga **gūrma*, a u prasrodstvu je s predrimskim **balma* 'spilja', 'rasjedlina' ili 'pećina uz more' (Šimunović 1980: 294). Vinja (1998: 173) navodi „kad je na obali, najčešće je »spiljski usjed«, »procijep u obalnoj hridi«“. Toponim je vrlo čest, kako u jadranskoj toponimiji, tako i u toponimiji Vele Luke.

Glavìca svētēgā Ivāna nalazi se jugozapadno od uvale *Grādina* s kojom je uski prolaz 1934. godine premošten, a nakon Drugoga svjetskog rata je nasut. Prema tome, *Glavìca* je umjetno nastali poluotok. Metaforički se odnosi na konfiguraciju terena, a sv. Ivan crkvice je na vrhu *Glavìcē*. Svake se godine na tom mjestu održava misa na blagdan sv. Ivana, 24. lipnja kao i *ragata kajićima* koja kreće s toga mjesta. Na karti iz 1869. – 1887. ime se navodi kao *S. Giovanni*. Isto ime pojavljuje se i na prikazu otoka Korčule nepoznatoga autora još iz druge polovice 16. stoljeća ili prve polovice 17. stoljeća (Mirošević, Faričić 2018: 113).

Gorčik je hrid koja se nalazi nasuprot, odnosno sjeverno od uvale *Tārīta* i sjeveroistočno od uvale *Zēlenā trāvā* (*Zelenīka*). Ime potječe ili od biljke *gorčica/gorčika*, 'korovna zeljasta biljka (*Sonchus oleraceus*) iz porodice glavočika (*Compositae*)³² koja je u Veloj Luci jestiva te se sprema uz kuhano zelje ili od biljke *gorčik* 'primorska biljka (*Rhagadiolus stellatus*) iz porodice glavočika (*Compositae*)³³. Obje biljke potječu iz porodice glavočika, a i izgledom su vrlo slične s prepoznatljivim žutim cvijetom.

³² <https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search> (14.12.2021.)

³³ <https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search> (14.12.2021.)

Gōspinà gârma nalazi se unutar zaljeva na južnoj strani između rta *Vrànine* i *trese Črjenica*, a okrenuta je prema jugozapadu. Apelativ *gârma* (vidjeti toponim *Gârma*) uza se ima posvojni pridjev *Gōspinà*. Ime je motivirano predajom kako je u tu uvalu doplivao kip Gospe.

Grädina je uvala između *Glavice svētēgā Ivāna* i *Stračinčice*. Nalazi se unutar zaljeva na sjevernoj strani, a gleda prema zapadu. Zatvorena je otočićem – *Gūbeša* i poluotokom *Glavica svētēgā Ivāna*. Zatvorenost uvale dovodi do velikih problema s onečišćenosti uvale jer je njezin prirodni protok mora zatvoren nasipom između Gradine i (polu)otoka *Glavica svētēgā Ivāna*. U zapisima iz 19. stoljeća uvala je bila označena kao *Luka sv. Ivana* (prema istoimenoj crkvi³⁴ na *Glavici svētēgā Ivāna*) (Šunjić 2019: 55). Apelativ *gradina* motivirao je nastanak imena zbog arheološkoga nalazišta gradinskoga naselja koje seže u prapovijesno/protopovijesno razdoblje, a nalazio se na prostoru današnje *Glavice svētēgā Ivāna* (Borzić 2009: 82). Na morskome dnu pronađene su mnoge amfore i drugi nalazi koji sežu u doba kolonizacije i intenzifikacije plovidbe Grka ovim dijelom Jadrana, odnosno od 6. do 4. stoljeća prije Krista, na što se nastavlja Rimljani (Borzić 2009: 84). Danas je uvala prilično nastanjena, a koristi se i u turističke svrhe. Zbog svoje zatvorenosti služi i kao sidrište za plovila, što dosta pridonosi njezinu onečišćenju. Povremeno je nastanjena uvala, posebice tijekom ljeta.

Gūbeša je otočić koji je smješten na sjevernoj strani unutar zaljeva, jugozapadno od uvale *Grädina* i sjeverozapadno od *Glavice svētēgā Ivāna*. Ime potječe od riječi *guba*, zarazne kožne bolesti s kojom su se borili ljudi u našoj prošlosti. Otočić je opasan starim ostacima iz doba rimljana – *vila rustica*. U narodu se priča kako su na ovaj otočić nosili sve one zaražene gubom. Danas je otočić povremeno nastanjen.

Īstočnā sēka od Kāmenjāka nalazi se istočno od otočića *Kāmenjāka*, upravo kao što i četverorječno ime govori.

Īzvānjskī škōj nalazi se na sjevernoj strani otoka Korčule. Južnije od njega nalazi se *Přvī škōj*. Kao što ime govori, *Īzvānjskī* je više istureniji u otvoreno more. *Škōj* je apelativ u govoru Vele Luke koji nosi značenje 'otočić', kako to navodi i Šimunović (1980: 294). *Īzvānjskī škōj* i *Přvī škōj* zajedno se nazivaju **Īzvānjskī škōji**. Na habsburškoj karti (1869. – 1887.) otočići se nazivaju *scg. Bacili* i *scg. Izvanski*

³⁴ Crkvice se spominje još u 15. st. (Gjivoje 1968: 357)

Jāmine su uvala na otočiću *Proždu*. Nalaze se između rta *Vānjska pūnta* i uvale *Pērna*. Ime dolazi od apelativa *jama*, a tvoreno je sufiksom *-in*. Toponim je motiviran izgledom obale.

Jēžīna je uvala na sjeveru poluotoka *Prīvale*, gleda na sjeverozapad, a nalazi se između *Zēlenē trāvē* (*Zelenīka*) i *Kursāra*. Motivirana je imenom morske životinje, odnosno *ježincem* koji je u lokalnome govoru ženskoga roda – *jēžīna*. „Razlog opreci u gram. rodu što je srećemo u *jež* ~ *ježina* leži u činjenici što narod na onim mjestima gdje se ježina cijeni kao delikatesa, a to je u prvom redu grad Korčula, razlikuje jestivog ježa punog ikre (*Paracentrotus lividus*) i naziva ga *ježina*, držeći ga za ženku, dok u nejestivoj vrsti (*Arbacia aequituberculata*) vidi mužjaka. Kako je *Paracentrotus* veći, dobio je naš augm. sufiks *-ina*“ (Vinja 1998: 36-37).

Jugoistočnā sēka od Kāmenjāka nalazi se jugoistočno od otočića *Kāmenjāka*. Sastoji se od dvije podmorske *glave*, jedna je na dubini od 15 m, a druga je na dubini od 24 m.

Jugozāpadnā sēka od Kāmenjāka nalazi se jugozapadno od otočića *Kāmenjāka*. Ova pličina ima vrh visok 9 m.

Kāle su druga uvala koja se nalazi unutar zaljeva Vela Luka. Smještene su na sjevernoj strani naselja, ali okrenute su prema jugu. Ime se odnosi na osobinu tla, odnosno na „raskvašenu zemlju, blato, glib (*kal* < csl. *kalъ*)“ (Marasović-Alujević, Lozić Knezović 2018: 34). Ove činjenice se potvrđuju i postojanjem ljekovitoga mulja koji se koristi u obližnjoj specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju *Kalos*. Na prikazu otoka Korčule iz druge polovice 16. stoljeća ili prve polovice 17. stoljeća navodi se ime *Cale Contado* (Mirošević, Faričić 2018: 113).

Treba spomenuti da uz liman u uvali Kale postoji 75 metara od morske obale prema sjeveroistoku izvor hladne, mineralne, lagano radioaktivne vode - Kalac. Ulaz u vrelo leži na 2 metra nadmorske visine, a do vode silazi se preko 18 stepenica. Voda izvire u pukotini u stijeni nadstvođenoj svodom od betona. (...) Po svom kemijskom sastavu voda vrela Kalac nalik je ostalim mineralnim vodama jadranskog obalnog područja, ali se od njih razlikuje time što u sastavu preteže hidrokarbonat nad sulfatom, dok je u ostalih voda odnos obratan. (Gjivoje 1968: 195)

Kāmenjāk je otočić unutar zaljeva, nalazi se zapadno od uvale *Grādina*, južno od uvala *Pēlegrīn* (*Mālī* i *Vēlī*) i uvale *Mēja* te jugoistočno od rta *Dūgī rāt*. Njegovo ime upućuje na kameni sastav tla, a što potvrđuje i njegov izgled. Vrlo česta biljka na kamenjaku je kapara,

'trnovit mediteranski grm (*Capparis spinosa*) iz porodice kapara (*Capparidaceae*) s jestivim pupoljcima, služe kao začim³⁵.

Klāčina je *tresa* koja se nalazi između uvala *Mālā bādnjenā* i *Vēlā bādnjenā*. Ime dolazi od imenice *klāčina* u značenju 'tradicionalna dalmatinska vapnenica' (Milat Panža 2015: 197). Prema kazivačima, na ovom području se obrađivao *klak* 'vapno' < mlet. *calcina* (Boerio 1856: 118). Proces obrade izgleda ovako: „*Īzdūba se būža, učinī se vīnac od kāmēna i ōnda se unūtra navīže kāmēn štō se od njēga činī klāk. Ōnda se tā kŭpola svē zatvōrī s kāmēnūn da ne dūši toplinā vānka, ali se ostāvū vrāta dī se lōži unūtra 24 ūre otrpīlikē 7 do 10 dān. Raskōpā se i unūtra būde žīvī klāk, a za ga upotrēbīt vāja ga s vodūn gāsīt.*“³⁶

Kjūč je rt kojemu je ime motivirano imenicom *ključ* jer zatvara uvalu *Zāklōpātica*. Nalazi se na južnoj strani otoka Korčule, između uvala *Zāklōpātica* i *Bātīvna*. Na habsburškoj karti iz 1869. – 1887. rt se naziva *Pta. (Punta) Linčo (Ključ)*, dok se na karti iz 19. stoljeća pojavljuje pod imenom *Punta Čiukna*.

Kremenjāča se nalazi na južnoj strani poluotoka *Prīvala*, okrenuta je prema jugozapadu te je smještena između *Pērne od Prīvalē* i *Šēnice gārme*. Ime je motivirano imenicom *kremen* < baltoslav., sveslav. i praslav. *kremy* (Skok 1972: 189), 'vrlo tvrd mineral staklasta izgleda'; 'kvarc'³⁷. Također je podmorsko arheološko nalazište (Borzić 2009: 85).

Krñjī rāt nalazi se između uvala *Nūtnā* i *Lupēško dāncē*, na južnoj strani unutar zaljeva. Ime je dvorječno, a motiviran je pridjevom *krñjī*, što upućuje na konfiguraciju obale, odnosno činjenicu da rt nije šiljast i oštar već je zaobljen i tup, *okrnjen*.

Kursār je uvala smještena na zapadnoj strani poluotoka *Prīvalē*, prema tjesnacu *Vrāca*. Milat Panža (2015: 220) navodi ovu imenicu u značenju 'gusar', a porijeklo riječi je iz mlet. *corsaro* – '*ladrone di mare*' (Boerio 1856: 200). Poznato je da su po našoj obali dugi niz godina harali gusari i pljačkali naše otočane, a to je i jedan od razloga što su se stanovnici povlačili u unutrašnjost. Na otoku Korčuli postoji više toponima vezanih uz gusare i njihove pljačke. Nepoznati autor na prikazu otoka Korčule iz druge polovice 16. stoljeća ili prve polovice 17. stoljeća navodi ime *Cursar* (Mirošević, Faričić 2022: 114).

Lōvīšća su stara imena ribarskih pošta, kako navodi Skok (1950: 189). Nalaze se u jednoj od uvala *Trīporātā*, na južnoj strani otoka Korčule. *Lovišća* su danas nastanjena.

³⁵ https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=e15iXxY%3D (14.11.2023.)

³⁶ Kazivač Josip Oreb.

³⁷ https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=elhkWxA%3D (18.11.2023.)

Ložć se nalazi između *Präpatnē* i *Mälē stīnive*, na sjevernoj strani otoka Korčule. Motivirano je imenicom *loza*, što upućuje na poljoprivrednu granu vinogradarstvo zastupljenu na tom području.

Lupěško dāncē uvala je smještena između rta *Krñjī rāt* i uvale *Bučice*, na poluotoku *Šaknja rāt*. Prvi je dio imena jedan od čestih toponima duž naše obale, a odnosi se na gusare koji su potkradali i napadali naše otoke u prošlosti. *Lupeški* jest pridjev u značenju 'kradljivački'. Apelativ *dāncē* ima značenje 'najdublje mjesto u moru' (Šimunović 1980: 295).

Mälā bādnjenā nalazi se sjevernoj strani otoka Korčule, između *Klāčine* i *Sprīške*. Ime je motivirano imenicom *badanj* u značenju 'okrugla duboka uvalica' (Šimunović 1980: 296). Na karti iz 1869. – 1887. ime se pojavljuje kao *Mala Bogdina*.

Mälā češvīnova uvala je na sjevernoj strani otoka Korčule, smještena između *Vële češvīnovē* i *Žūkovē*. Pridjev *mala* upućuje na veličinu i odnos prema drugim toponimima. Pogledati toponim *Češvīnova*.

Mälā lučica smještena je unutar uvale *Pöplāt*, između *Vëlē lučice* i *Bāta*. Dvorječni je toponim, sastavljen od pridjeva *mala* i umanjenice apelativne geografske oznake *luka* 'uvala', 'pristanište'.

Mälā prīhōnja nalazi se između *Vëlē prīhōnje* i *Präpatnē*. Toponim je motiviran glagolom *prihoditi*, 'dolaziti', 'prilaziti bliže'³⁸. Došlo je do promjene **Prihodanja* > **Prihodnja* > *Prihonja* (Lubiana 2008: 138).

Mälā stīniva je uvala koja se nalazi između *Lozića* i *Vëlē stīnive*, na sjevernoj strani otoka Korčule. *Stīniv* je pridjev ženskoga roda od apelativa *stijena*. Toponim je motiviran izgledom uvale koja je stjenovita. Toponim je vrlo čest na našim otocima (Skok 1950: 175).

Mälā strāčīnčica uvala je unutar zaljeva, na sjeveru, između uvale *Vělā strāčīnčica* i uvale *Vëlī pēlegrīn*. Ime duguje gusarima Saracenima koji su plovili našim otocima u prošlosti (Marasović-Alujević, Lozić Knezović 2014: 17). Na karti iz 19. stoljeća uvala je zapisana kao *Valle Skačinčica*. Moguće je da ime dolazi od oblika < **stražinčica* < *straža*.

Mälā stīrmenā dvorječni je toponim. Uz pridjev *mälā* toponim je motiviran i pridjevom *strm*, odnosno strmim izgledom obale. Na habsburškim kartama pojavljuje se oblik *Stermina*. Područje se nalazi između *Pūnte od nōvīh pōstā* i *Vëlē stīrmenē*.

³⁸ https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=eVZnXBU%3D (14.11.2023.)

Mālā tǎnkārācā uvala je koja se nalazi između uvala *Märtina bôk* i *Vëlā tǎnkārācā*. Motivacija za ovaj toponim je nejasna. Moguće je da je motiviran *tangavanjem* mreža u toj uvali. Na habsburškoj karti iz 1869. – 1887. toponim je zabilježen kao *Tankarica*.

Mālā trstenā nalazi se zapadno na poluotoku *Šǎknja rât*, između uvale *Vëlā trstenā* i rta *Velo dāncè*. Ime se sastoji od pridjeva *mālā* i poimeničenoga pridjeva na *-en*, < *trstika* (Skok 1973: 510) 'visoka višegodišnja biljka (*Phragmites communis*) iz porodice trava (*Gramineae*) koja raste uz vodu i ima šupalj šib'³⁹.

Mālī pèlegrīn uvala je koja je smještena između uvala *Mèja* i *Vëlī pèlegrīn*. Skok (1950: 125) navodi kako su *pelegrin* i *piligrin* posuđenice iz talijanskoga jezika u značenju 'hodočasnik'. U *Toponimiji otoka Šolte* (Marasović-Alujević, Lozić Knezović 2014: 31) navedeno je kako na Hvaru postoji istoimeni toponim te se na toj lokaciji nalazi crkvice sv. Pelegrina. Također preporuča se arheološki provjeriti postojanje ostataka crkve toga sveca na Šolti, a što se može primijeniti i na Velu Luku. Vinja (2004: 13), međutim, navodi zoološko značenje *pelegrina* 'školjka, jakopska kapica'. „Riječ je o nastavljacima kl. lat. oblika PEREGRINUS 'stranac', 'putnik' koji se već od IV. st. pojavljuje u kršč. natpisima u liku s disimilacijom PELEGRINUS, ali do sužavanja značenja na "hodočasnik" dolazi tek oko g.1000, kad su hodočašća poprimila velike razmjere. Od tada dolazi i do prijelaza značenja 'hodočasnik' u 'školjka što je nosi pričvršćenu na odjeći.“ (Vinja 2004: 13).

Mālō dāncè uvala je na poluotoku *Šǎknja rât* smještena između uvala *Vëlō dāncè* i *Zāklōpätica*. Dvorječni je toponim, sastoji se od pridjeva *mālō*, što upućuje na veličinu te apelativa *dance* (vidjeti toponim *Lupèško dāncè*).

Mālō zānāvje nalazi se između uvale *Vëlā prīhōnja* i rta *Pūnta Zānāvjā*. Motivacija toponima nejasna je.

Märtina bôk nalazi se na sjevernoj strani otoka Korčule, između uvale *Zāklōpätica* i uvale *Mālā tǎnkārācā*. Ime je fitonimnoga podrijetla.

Mäslinova je toponim nastao od naziva jedne od najčešćih kultiviranih biljnih vrsta na otoku Korčuli – masline. Područje se nalazi između *Gârme* i *Češvīnovē*, na južnom dijelu unutar zaljeva. Iznad uvale nalazi se i *Mäslinov vřh*.

Mèja je ime uvale koja se nalazi pred sam poluotok *Prīvalu*, ali s obje strane, odnosno i na sjevernom djelu unutar zaljeva i na sjevernom strani otoka Korčule. Unutar zaljeva nalazi

³⁹ https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=f191XBJ6 (18.11.2023.)

se između uvala *Tòpl̃š* i *Māl̃ p̃èlgr̃n*, a na sjevernoj strani otoka Korčule nalazi se između uvala *Zāk̃lōp̃atica* i *Tār̃ita*. Dolazi od riječi *međa* 'granica između dvaju imanja'⁴⁰. Motivacija se imena može povezati s nekadašnjom i današnjom granicom poluotoka *Pr̃ivale*.

Mikulina lūk̃à nalazi se unutar zaljeva na sjevernoj strani, između uvala *Tùdorovica* i *Sokol̃ić*. Dvorječni je antroponimijski toponim, sastoji se od posvojnoga pridjeva osobnoga imena *Mikula* te apelativa *luka*. Vidjeti toponim *Māl̃a luč̃ica*.

Nùtnā je ime uvale smještene na poluotoku *Šāk̃nja rāt*, između rta *Kr̃nj̃r rāt* i uvale *Tvr̃dnō dānc̃è*. Etimologija imena je nejasna.

Okl̃adi su *tresa* na otočiću *Proizdu*. Nalaze se između prolaza *Vr̃aca* i uvale *Pêrna*. Toponim je množinskoga oblika, a ima značenje 'ograđeno zemljište' (Šimunović 2005: 93). Moguće je da su na tom području u prošlosti postojale kamene ograde.

Öšjāk je otočić pred Velom Lukom. Nalazi se sjeverno od uvale *Pičenā* te južno od uvala *Žūvelića bōk* i *Tùdorovica*. *Ošjak* je poimeničeni pridjev *ošlji* 'magareći' (Skok 1950: 109). Među stanovništvom se otok naziva i *Otok jubavi*. U blizinu se otočića ribarska pošta naziva *Pōd škōj*. Nepoznati autor na prikazu otoka Korčule iz druge polovice 16. stoljeća ili prve polovice 17. stoljeća navodi ime *Scoglio Osciak* (Mirošević, Faričić 2022: 114). „Otočić Ošljak na ulazu u Velu Luku. Ovalnoga je oblika, a diže se iz mora strmo do visine 65 m. Dok je prije bio obrastao samo niskim i rijetkim grmljem, oko g. 1911. Velolučani su započeli pošumljavati otočić borovom šumom“ (Gjivoje 1968: 191).

Pêrna je toponim motiviran imenicom *perna* koja dolazi od lat. *perna*, a znači 'morski mekušac', 'periska', 'dagnja'. „Uvjereni smo da je riječ o starom, prethrvatskom toponimu nastalom prema latinskom apelativu *perna* koji se odnosi na vrstu školjke (periska i dagnja). Toponim Perna ponavlja se na našoj obali i imenuje pjeskovite uvale bogate školjkama.“ (Marasović-Alujević, Lozić Knezović 2018: 12). Uvala se nalazi na južnoj strani otočića *Proizda* i okrenuta je prema jugu. U toj uvali nalazi se privezište za brodove i restoran.

Pêrna od Pr̃ivalē nalazi se između *Bāčvicē* i *Kremenjāčē*, na južnom dijelu poluotoka *Pr̃ivalē*. Imenom se područja naznačuje razlika u odnosu na *Pernu* koja se nalazi na otočiću *Proizdu*.

Pičenā je uvala koja se nalazi na južnoj strani unutar zaljeva. Smještena je između *trese Počēkovica* i uvale *Gârma*. Okrenuta je na sjever i „gleda“ na otočić *Öšjāk*. Ime je

⁴⁰ https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=e1tjWhY%3D (18.11.2023.).

dobila prema izgledu terena, odnosno od pridjeva *pješčana* koji je nastao od imenice *pijesak*. Došlo je do redukcije *šč > č* te do prijelaza *ě > i* (Marasović-Alujević, Lozić Knezović 2011: 411). Na prikazu otoka Korčule iz druge polovice 16. stoljeća ili prve polovice 17. stoljeća nepoznati autor navodi ime *Piscena Particular* (Mirošević, Faričić 2022: 114).

Plitvine su smještene između rta *Zlā pūnta* i uvale *Sokolīc*, sa sjeverne strane unutar zaljeva. Ime potječe od apelativa *plitvice* 'pličina' (Šimunović 1980: 295). Unutar uvale nalazi se plaža koja se popularno naziva *Pod Ādriju* jer se nalazi ispod hotela Adria.

Počēkovica je *tresa* između *Pičenē* i *Gabrīcije*. Tvorena je prefiskom *po-* + psl. *čiti, **činōti*⁴¹ i sufiksom *-ica*.

Pod ôrsan dvorječni je toponim sastavljen od prijedloga *pod* koji označava poziciju prema istoimenom brdu poviše uvale i imenice *ôrsan* nastale prijelazom *a > o*, mlet. *arsana* (Skok 1971: 63). Značenje imenice *ôrsan* je 'radionica za izrađivanje, popravljanje i čuvanje brodova; brodogradilište, škver', 'skladište opreme, oružja ili municije; arsenal'⁴². Područje se nalazi na sjevernoj strani otoka Korčule, između uvala *Vēlā tānkārācā* i *Vēlā češvīnova*.

Pōluga je *tresa* u uvali *Pōplāt*. Ime je motivirano izgledom obale. Ime dolazi od imenice *poluga* < lat. *planca* < gr. *φάλαγξ*, 'motka koja se jednim krajem stavlja pod neki predmet da bi se pokrenuo i velika sila savladala malom'⁴³.

Pōplāt je uvala smještena na južnoj strani unutar zaljeva, a nalazi se između *Gârme* i *Vrānīnā*. Motivirana je imenicom *potplat*, 'donji dio stopala', 'taban' (Skok 1972: 683). Toponim se spominje na prikazu otoka Korčule iz druge polovice 16. stoljeća ili prve polovice 17. stoljeća – *Podplat parte Contado e parte Comunità* (Mirošević, Faričić 2022: 114). Na kartama Habsburške Monarhije iz 19. stoljeća navodi se oblik imena *Valle Potplat*. Povremeno je nastanjena uvala, posebice tijekom ljeta.

Prāčevo (Prācanō) zdřo nalazi se unutar zaljeva na južnoj strani. *Tresa* je između uvale *Gabrīcija* i *trese Pri bāndu*. Dvorječni je toponim sastavljen od pridjeva *Prāčevo* ili *Prācanō* < *prasac* i imenice *zdřo* < *puzdro* pogrdno 'lice', 'obraz' (Milat Panža 2015: 359). Toponim je motiviran izgledom obale.

⁴¹ <https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search> (18.11.2023.)

⁴² <https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search> (18.11.2023.)

⁴³ <https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search> (18.11.2023.)

Prüčjā se nalazi na istočnoj strani poluotoka *Šäknja rät*, između uvala *Bätivna* i *Lövīšća*. Toponim je motiviran nazivom životinje – *prascem*. Dolazi od riječi **prasac* > **prašč-* > *pračevina* (Lubiana 2008: 138), a na isti se način tvori i posvojni pridjev *pračja*.

Prüpatnā je toponim motiviran nazivom biljke *paprat*, < psl. **paportь*⁴⁴. Nalazi se na sjevernoj strani otoka Korčule, između uvala *Lozič* i *Mälā prihönja*. Na habsburškoj karti iz 19. stoljeća zabilježena je kao *Valle Prapratna*, a na karti iz 1869. – 1887. zabilježen je nešto drugačiji oblik imena – *Prapnata*.

Pri bāndu je *tresca* koja se nalazi u Veloj Luci, između uvale *Böbovīšćā* i *tresca Prāčevo (Prācanō) zdřo*. Dvorječni je toponim koji se sastoji od prijedloga *pri* 'pred' i imenice *banda* < mlet. *banda* 'strana' (Milat Panža 2015: 70).

Prīvala je poluotok koji se nalazi na sjeverozapadnom kraju otoka Korčule. Ime je prefiksalna složenica od *pri-* i *-vala* < mlet. *vale* (Milat Panža 2015: 460). Poznato je kako je *Prīvala* u povijesti bila pod nadzorom i vlasništvom JNA, a danas je pod vlasništvom MORH-a te je ulaz neovlaštenim osobama strogo zabranjen. Moguće je morskim putem doći u svaku od uvala ovoga poluotoka, međutim kopnenim putem to nije moguće. Potvrda ovoga toponima može se pronaći još u prikazu otoka Korčule iz druge polovice 16. stoljeća ili prve polovice 17. stoljeća, a bilježi se u istom obliku kao i danas *Privala* (Mirošević, Faričić 2022: 114).

Proīzd je otočić na sjevernoj strani izlaza iz zaljeva. Nalazi se zapadno od poluotoka *Privale*. Prema Skoku (1950: 205) toponim je „postverbal od projezditi (kroza što) koji se prvobitno odnosio na tijesno između otočića i *Privale*, upoređenje s nazivom *tijesna* između *Šipana*, *Lopuda* i *Koločepa* kod Dubrovnika *Projezdri*, *Projezdara*“. Danas je otočić vrlo popularan među domaćim stanovništvom, ali i uvelike među turistima zbog svoje prirodne ljepote. Godine 2007. proglašen je plažom godine na hrvatskom Jadranu, a često se nalazi u vrhu poznatih plaža⁴⁵. Nepoznati autor navodi ga i na prikazu otoka Korčule iz druge polovice 16. stoljeća ili prve polovice 17. stoljeća – *Proisd Scoglio* (Mirošević, Faričić 2022: 114).

Přvī škōj hrid je koja se nalazi sjeverno od prolaza *Vrāca*, sjeveroistočno od uvale *Bätalo* na *Proīzdu* i sjeverozapadno od uvale *Kursār*. Ime je motivirano položajem. Pridjev *prvi* kazuje da se *škoj* nalazi prvi na izlazu iz Vele Luke.

⁴⁴ <https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search> (24.11.2023.)

⁴⁵ <https://tzvelaluka.hr/hr/proizd> (24.11.2023.)

Pûnta Ložîca nalazi se na sjevernoj strani otoka Korčule između uvala *Ložîc* i *Mâlā stîniva*.

Pûnta od nõvîh pôstā je rt koji se nalazi između uvala *Bočîci* i *Mâlā stîrmenā*, na sjevernoj strani otoka Korčule. Ime se sastoji od apelativa *punta* (vidjeti toponim *Dëbelā pûnta*), a dio *od novih posta* se odnosi na ribarske pošte koje su među ribarima novije.

Pûnta Zånāvĵā rt je na sjevernoj strani otoka Korčule, između uvala *Mâlō zånāvĵe* i *Vëlō zånāvĵe*.

Sëka od Băčvicē pličina je južno od uvale *Băčvica*. Trorječni je toponim u kojemu se vidi odnos *seke* ('pličine') prema uvali *Băčvica*.

Sëka od Bădnjenē pličina je koja se nalazi sjeveroistočno od uvale *Vëlā bădnjenā*.

Sëka od Dŭgĕgā rāta nalazi se južno od rta *Dŭgĭ rāt*.

Sëka od Gŭbešē pličina je koja se nalazi u smjeru jug-jugozapad u odnosu na otočić *Gŭbešu*.

Sëka od Jëžĭnē sjeverozapadno je od uvale *Jëžĭna*, a sjeveroistočno od hridi *Īzvānjskĭ škōj*.

Sëka od Krëmenjačē nalazi se u smjeru jug-jugozapad u odnosu na uvalu *Krëmenjača*.

Sëka od Kŕnjĕgā rāta pličina je koja se nalazi sjeverozapadno od rta *Kŕnjĭ rāt*.

Sëka od Märtina bōka sjeverno je od uvale *Märtina bōk*.

Sëka od Pòplāta nalazi se sjeverozapadno od uvale *Pòplāt*, zapadno od uvale *Gōspinā gârma* i sjeverno od *trese Pòluga*.

Sëka od Trĭporūtā pličina je jugoistočno od *Prăčĵē*, istočno-sjeveroistočno od *Bătĭvnē* i južno-jugozapadno od *Šĭrōkē*.

Slătina je uvala koja se nalazi s južne strane otoka Korčule, između uvala *Šĭrōkā* i uvale *Nõvā* koja teritorijalno pripada općini Blato. Ime dolazi od apelativa *slatina*, 'izvor slankaste vode uz more' (Šimunović 1980: 296).

Sokolĭc se nalazi između uvala *Mikulina lŭkā* i *Žalĭc*, unutar zaljeva sa sjeverne strane. Dolazi od naziva za pticu sokol, odnosno njezine umanjenice s nastavkom *-ic*.

Spīliškā je uvala čije ime dolazi od apelativa *spila* 'špilja'. U *Toponimiji otoka Šolte* autorice (Marasović-Alujević, Lozić Knezović 2011: 415) navode kako je *spila* grecizam koji je došao do nas preko južne Italije, odnosno dolazi kao romanizam. Nalazi se na sjevernoj strani otoka Korčule, između uvale *Sprtiškā* i uvale koja teritorijalno pripada općini Blato – *Sridäčka*.

Sprtiškā je uvala koja se nalazi podno brda *Sprtišćā*, između uvala *Mālā bādnjenā* i *Spīliškā*. Ime uvale vjerojatno je nastalo analogijom od imena brda ispod kojeg se nalazi. Ime *Sprtišćā* nastaje od imenice *sprtac* 'drveni kolac koji služi za podupiranje vinove loze' (Marasović-Alujević, Borovina 2022: 24).

Srēdnjī bīlī bōk jedna je od triju uvala koje se zajedno nazivaju *Bīlī bōci*. Uvala se nalazi na otočiću *Proizdu*. Smještena je u sredini, između uvala *Zādnjī / Dōnjī bīlī bōk* i *Vēlī bīlī bōk*. Ime je troječno. *Srednji* se odnosi na položaj u sredini, između dviju susjednih uvala. Pridjev *bīlī* dolazi od bijelih ravnih stijena koje se nalaze u trima uvalama. *Bōci*, odnosno *bok* 'mala su (kamenita) uvala' (Šimunović 1980: 296).

Šāknya rāt je poluotok na jugozapadnoj strani otoka Korčule. U vlasništvu je Hrvatskih šuma, a privatne osobe ili tvrtke uzimaju područja u koncesiju. Cjelokupno područje je zatvoreno i pristup neovlaštenim osobama nije dopušten. Unutar toga područja, postoji i dio s lovištem gdje je žicom ograđena divljač (srne, jeleni, divlje svinje i mufloni). Dvorječni je toponim, a drugi dio imena *rat* apelativ je u značenju 'izduženi poluotok' (Šimunović 1980: 294). Marasović-Alujević i Borovina (2022: 24) u radu navode kako je moguće da je riječ o antropotoponimu Šahin. Toponim se navodi već u drugoj polovici 16. stoljeća ili prvoj polovici 17. stoljeća na prikazu otoka Korčule – *Scacanrat Di Raggion Della Mfca Comunita*. S obzirom na staro zabilježeno ime *Šakanrat* smatramo mogućim da je ime motivirano nazivom za morsku medvjedicu koja se nazivala *šakan*, *šaknja.

Šenīca gārma dvorječni je toponim, imena motiviranoga nazivom biljke *šenica* ('pšenica'). Prema kazivačima, moguće je da je *garma* tako nazvana i zbog svoje veličine jer je jako mala, kao zrno pšenice. *Garma* se nalazi na jugozapadnoj strani poluotoka *Prīvale*, između uvala *Krēmenjača* i *Kursār*, pred prolazom *Vrāca*.

Širōkā je uvala na južnoj strani otoka koja se nalazi između *Trīporātā* i *Slätinē*. Toponim je motiviran izgledom uvale, odnosno njezinom širinom.

Škòji od Sšnivē dvije su hridi koje se nalaze sjeverno od uvala *Mālā sšniva* i *Vēlā sšniva*. Hridi su do obale povezane pličinama.

Tārīta se nalazi na poluotoku *Prīvali*, između uvala *Mēja* i *Zēlenā trāvā* (*Zelenika*). Vinja (2004: 256) navodi kako ime dolazi iz ar. *tarida* 'tip broda koji se u 14. st. gradio u dubrovačkom brodogradilištu' te smatra kako je moguće da su po tom nazivu za brod nastali neki toponimi među kojima i ovaj.

Tōplīš je uvala koja se nalazi na poluotoku *Prīvali*. Smještena je između uvale *Mēja* i rta *Dūgī rāt*. Uvala se nalazi u dobroj zavjetrini pa je moguće da je zbog smještaja i orijentacije, prema svojoj osobini dobila ime.

Trīpōrte su tri uvale na južnoj strani otoka Korčule, kojima su imena redom od zapada prema istoku *Prāčjā*, *Lōvīšća* i *Trīpōrte*. Složenica je dvije riječi – *tri* i *porte*. *Tri* je broj, a *porat* (m. r. jd.) je posuđenica iz mletačkoga 'luka' (Marasović-Alujević, Lozić Knezović 2018: 46). Toponim se na putokazima i kartama sve češće pojavljuje u standardiziranom obliku *Tri luke*.

Tūdorovica se nalazi unutar zaljeva na sjevernoj strani između *Žūvelića bōka* i *Mīkulina lūkē*. Ime je antroponimnoga postanja, tvoreno toponimijskim sufiksom. Dolazi od prezimena Tudor i označava pripadnost nekom Tudoru.

Tvrđā je uvala na sjevernoj strani poluotoka *Šāknja rāt*. Nalazi se između uvala *Tvrđnō dāncē* i *Gārma*. Toponim je vjerojatno motiviran osobinom teško pristupačna terena, a sam toponim motivirano je nastanak imena susjedne uvale *Tvrđnō dāncē* i brda iznad uvale – *Tvrđana glāvā*.

Tvrđnō dāncē nalazi se na poluotoku *Šāknja rāt*, između uvala *Tvrđā* i *Nūtnā*. Dvorječni je toponim tvoren od posvojnoga pridjeva *tvrdno* i apelativa *dance*.

Unūtarnjā sēka od Proīzda nalazi se jugozapadno od *Vānjskē pūnte*.

Vānjska pūnta je zapadni najistureniji rt otočića *Proīzda*, kao što i pridjev u imenu to naglašava – *vanjska*.

Vānjska sēka od Proīzda pličina je smještena zapadno-jugozapadno od *Vānjskē pūnte*.

Vēlā bādnenā uvala je koja se nalazi između *Vēlē sšrmenē* i *Klāčine*. Dvorječno ime u svom prvom dijelu upućuje na veličinu uvale u odnosu na uvalu *Mālā bādnenā*.

Vèlā češvìnova nalazi se između uvala *Pod ôrsan* i *Mâlā češvìnova*. Pogledati toponim *Češvìnova*.

Vèlā lučica uvalica je u uvali *Pòplāt*. Nalazi se između *Mâlē lučice* i *trese Črjenica*. Pogledati toponim *Mâlā lučica*.

Vèlā prìhònja uvala je na sjevernoj strani otoka Korčule, između uvala *Mâlā prìhònja* i *Mâlō zànāvje*. Pogledati toponim *Mâlā prìhònja*.

Vèlā stìniva nalazi se južno od hridi *Škòji od Stìnivē*. Pogledati toponim *Mâlā stìniva*.

Vèlā stràčìncica uvala je unutar zaljeva na sjevernoj strani, između uvale *Mâlā stràčìncica* i rta *Bād*. Pogledati toponim *Mâlā stràčìncica*.

Vèlā stìmenā nalazi se između uvala *Mâlā stìmenā* i *Vèlā bādnjenā*. Pogledati toponim *Mâlā stìmenā*.

Vèlā tànkārācā na sjevernoj je strani otoka Korčule, između uvala *Mâlā tànkārācā* i *Pod ôrsan*. Pogledati toponim *Mâlā tànkārācā*.

Vèlā trstenā nalazi se na poluotoku *Šàknja rāt*, između uvala *Mâlā trstenā* i *Bučice*. Pogledati toponim *Mâlā trstenā*.

Vèlī bìlī bók uvala je na otočiću *Proizdu*. Smještena je između rta *Dèbelā pūnta* i uvale *Srèdnjī bìlī bók*. Pogledati toponim *Srèdnjī bìlī bók*.

Vèlī pèlegrīn nalazi se između uvala *Mâlā stràčìncica* i *Mālī pèlegrīn*. Pogledati toponim *Mālī pèlegrīn*.

Vèlō dāncè je rt na poluotoku *Šàknja rātù*, jugoistočno od hridi *Čancīr* i uvala koja se nalazi također na poluotoku *Šàknja rātù*, između rta *Vèlō dāncè* i uvale *Mâlō dāncè*. Pridjev *velo* odnosi se na veličinu rta.

Vèlō zànāvje uvala je koja se nalazi između *Žùkovē* i *Pūntē Zànāvjā*. Pogledati toponim *Mâlō zànāvje*.

Vrāca su „morski prolaz iz većeg u manje more“ (Šimunović 1980: 295). Nalaze se između *Prìvale* i *Proizda*, a prolazom iz smjera jug-sjever prelazi se iz zatvorenoga mora u zaljevu u otvoreno more sa sjeverne strane otoka Korčule, prema *Āzvānjskīm škòjima* i otoku Hvaru.

Vrānine su rt koji se nalazi unutar zaljeva s južne strane. Rt je smješten između uvala *Češvīnova* i *Gōspinā gārma*. Ime dolazi od ptice *vrana*, u obliku je posvojnoga pridjeva u množini.

Zādñj̄ / Dōñj̄ bīl̄ bōk nalazi se na otočiću *Proždzu*, između rta *Vānjska pūnta* i uvale *Srēdnj̄ bīl̄ bōk*.

Zāklōpātica je apelativ u značenju 'uvala s uskim od vjetra zaštićenim vratima' (Šimunović 1980: 296). Riječ je o imenu koji se odnosi na područja na dvije lokacije, sa sjeverne strane otoka Korčule između uvala *Mārtina bōk* i *Mēja* te s južne strane otoka Korčule zatvorene (*zaklopljena*) rtom *Kjūč*.

Zapadna sēka od Kāmenjāka nalazi se zapadno od otočića *Kāmenjāk*.

Zēlenā trāvā ili *Zelenīka* toponim je motiviran nazivom biljke *zelenika* 'rod vazdazelenih grmova (*Phillyrea*) iz porodice maslina (*Oleaceae*), a raste u sredozemnom području'⁴⁶. Područje se nalazi na sjevernoj strani poluotoka *Prīvale*, između uvala *Tārīta* i *Jēžīna*.

Zlā pūnta rt je koji se nalazi između uvala *Zūbaća vāla* i *Plītvine*. Ime je motivirano osobinom *punte* koja nije naklona moreplovcima.

Zūbaća vāla uvala je koja se nalazi istočno od rta *Zlā pūnta*. Motivacija je prema izgledu obale, odnosno stijena koje su *nazubane*. Uvala je stalno nastanjena.

Žalīć se nalazi unutar zaljeva na sjevernoj strani između uvala *Sokolīć* i *Plītvine*. Umanjenica je od *žal(o)* u značenju 'plitka obala s oblucima' (Šimunović 1980: 293).

Žūkova je ime područja motivirano nazivom biljke *juka* < lat. *juncus* (Skok 1950: 205). Područje se nalazi između uvala *Vēlō zānāvje* i *Češvīnova* na sjevernoj strani otoka.

Žūvelīca bōk dvorječni je toponim motiviran prezimenom čestim u Veloj Luci – *Žuvela* i apelativom *bok*. Smješten je na sjeveru unutar zaljeva, između uvala *Fūžā* i *Tūdorovica*.

---

⁴⁶ https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=f151XBV%2B (27.11.2023.)

7. TOPONIMIJA OPĆINE BLATO

7.1. Popis toponima

U idućim potpoglavljima naveden je popis toponima Općine Blato prema vrsti toponima – uvale, otočići i hridi, poluotoci, rtovi, pličine i *trese*. Broj toponima je sljedeći: 35 uvala, 20 otočića i hridi, 2 poluotoka, 4 rta, 9 pličina i 3 *trese*. Ukupan broj toponima na području Općine Blato je 73. Prilikom određivanja imena korištene su geografske karte⁴⁷ i katastarski plan⁴⁸, a veliku ulogu imali su kazivači: Ivan Oreb Mingurin, Ivan Damjanović Bragadin (rođ. 1991.), Dinko Sardelić Dine i Franko Jurković.

7.1.1. Uvale

Bläca

Bočić

Bòk

Boròva

Brīstva

Brūsje

Črñja lūkà

Dāncà

Dāncè

Dòlačac

Dübokā

Gardarić

Gârma

Grdàča

Gřšćica

Izmèta

Jělīn bòk

Kafitàrije

Kûrija

Lozīca

Lučīca

Mālā prīžba

Mālā žùkova

Mālī zāglāv

Nāplòvac

Nòvā

Podjâmje

⁴⁷ <https://www.google.com/maps> (5.11.2023.); <https://tzvelaluka.hr/hr/interaktivna-karta> (5.11.2023.)

⁴⁸ <https://oss.uredjenazemlja.hr/map> (5.11.2023.)

Popôvratak
Prëgradica
Sridäčka
Vëlã prïžba
Vëlã žükova
Vëlï zãglãv
Žâjkova
Žalïc

7.1.2. Otočiçi i hridi

Bãd
Blãca
Cřklica
Čerïn
Dubrovnjãk
Gredïca
Gùbeša
Kosôr
Lùkovac
Mãlï pržnjãk
Nãplôvci
Öbljãk
Ötočac
Plöčica
Srïdnjãk
Stüpa
Trstenïk
Vëlï pržnjãk
Vrhovnjãk
Zvirïnovik

7.1.3. Poluotoci

Prïšcãpac
Ratãk

7.1.4. Rtovi

Borôv rt
Gřškï rãt
Ocesãk
Vinãčac

7.1.5. Plićine

Mālā sèka

Sèka od Črñja lūkè

Sèka od Gr̃dačē

Sèka od Kòsora

Sèka od Lükōvca

Sèka od Nad ògradē

Sèka od Vrhovnjāka

Tādotova sèka

Vèlā sèka

7.1.6. Trese

Karbūñi

Nad ògradu

Pod Kântilišća

7.2. Klasifikacija toponima prema motivaciji

1. Toponimi motivirani geomorfološkim obilježjima zemljopisnoga objekta

1.1. Zemljopisna imena u toponimiji

1.1.1. Odrazi zemljopisnih imena u toponimiji su: *Bâd* 'podvodni greben', 'plićina' (Šimunović 1980: 294), *Bočič* 'mala kamenita uvala' (Šimunović 1980: 296), *Bòk* 'mala kamenita uvala' (Šimunović 1980: 296), *Dāncà* 'najdublje mjesto u moru' (Šimunović 1980: 295), *Dāncè* 'najdublje mjesto u moru' (Šimunović 1980: 295), *Dòlačac* < *dolac* 'teren nižega nivoa u odnosu na susjedne; manja krška udolina, krška ponikva' (Marasović-Alujević, Lozić Knezović 2014: 66), *Gârma* 'rasjedlina' 'pećina uz more' (Šimunović 1980: 294), *Lučica* < *luka* 'uvala', 'pristanište' (Šimunović 1980: 296), *Òtočac* < *otok*, *Ratāk* 'oštri poluotok' (Šimunović 1980: 295), *Žalić* < *žâl* 'plitka obala s oblucima' (Šimunović 1980: 294).

1.1.2. Toponimijske metafore su: *Kosôr*, *Plòčica*, *Stùpa*.

1.2. Toponimi s obzirom na razmještaj, oblik i izgled tla ili vode

1.2.1. Toponimi nastali prema smještaju zemljopisnoga objekta su: *Čerîn*, *Nad ògradu*, *Pod Kântilišća*, *Podjâmje*, *Popôvratok*, *Prìgradica*.

1.2.2. Toponimi koji se odnose na oblik i površinska svojstva tla su: *Čr̃nja lūkà, Dübokà, Izmèta, Kafitàrije, Karbūnì, Òbljāk, Prìšćàpac, Vinàčac.*

1.2.3. Toponimi koji se odnose na izgled, sastav i osobitost područja tla ili vode: *Blàca, Brūsje, Gređica, Nāplòvac.*

1.3. Toponimi određeni položajem ili odnosom prema drugim toponimima su: *Mālā Prīžba, Mālā sèka, Mālā žùkova, Mālì pržnjāk, Mālì zāglāv, Nòvā, Sèka od Čr̃nja lūkè, Sèka od Gr̃dačè, Sèka od Kòsora, Sèka od Lùkòvca, Sèka od Nad ògradè, Sèka od Vrhovnjāka, Sridāčka, Sridnjāk, Vèlā prīžba, Vèlā sèka, Vèlā žùkova, Vèlì zāglāv, Vèlì pržnjāk, Vrhovnjāk.*

1.4. Toponimi motivirani nazivima biljaka i biljnih zajednica su: *Boròva, Brīstva, Dubrovnjāk, Lozìca, Lùkovac, Trstenìk.*

1.5. Toponim nastao prema drugim toponimima je: *Blàca, Boròv rt, Nāplòvci.*

2. Kulturnopovijesni toponimi

2.1. Toponimi u vezi s mjesnom poviješću i predajama su: *Gr̃dāča, Gr̃šćica, Gr̃škì rāt, Gùbeša, Kùrija.*

3. Toponimi antroponimnoga postanja

3.1. Višerječni toponimi antroponimnoga postanja

3.1.1. Toponim od antroponima i toponimijske metafore je: *Jèlìn bòk.*

3.1.2. Toponim od antroponima i apelativa je: *Tàdotova sèka.*

4. Toponimi nejasna postanja ili motivacije su: *Cr̃klica, Gardarić, Oćesāk, Zvirìnovik, Žājкова.*

7.3. Apelativi zastupljeni u toponimiji

Prema Šimunovićevu radu *Apelativne geografske oznake u vezi s morem* (1980), apelativi zastupljeni u obalnoj toponimiji Blata su:

bad – podvodni greben, pličina

bok/bočić – 'mala kamenita uvala'

dance – 'najdublje mjesto u moru'

dolac – 'morfološki oblik krša', 'okruglasta krška vrtača' (Marasović-Alujević, Lozić Knezović 2018: 22)

garma – 'rasjedlina', 'pećina uz more'

luka – 'uvala', 'pristanište'

naplav – 'naplavljen pijesak na obali'

ploča – 'ravna kamena obala'

priježba/prižba – 'stješnjenje kopna između dviju voda'

punta – 'rt'

pržina – 'pjeskovita zemlja uz more'

rat/ratak – 'izduženi poluotok', 'oštri poluotok'

seka – 'pličina'

zaglav – 'oblo brdo kao rt', 'glavati rt koji zaklanja uvalu'; 'uvala zaštićena brežuljkastim rtom'

žal(o) – 'plitka obala s oblucima'

7.4. Klasifikacija toponima prema strukturi tvorbe

7.4.1. Jednorječni toponimi

Jednorječni jednostavni toponimi su: *Bād, Bôk, Dāncà, Dāncè, Gârma, Kosôr, Kûrija*.

Jednorječni izvedeni toponimi su: *Blāca, Bočič, Boròva, Brīstva, Brūsje, Cřklica, Čerîn, Dòlačac, Dubrovnjāk, Gardarić, Grdāča, Gredīca, Gřšćica, Gùbeša, Kafitàrije, Karbūnī, Lozīca, Lučīca, Lùkovac, Nāplòvac, Nāplōvci, Öbljāk, Oćesäk, Ötoćac, Plòćica, Ratāk, Sridāčka, Sridnjāk, Stùpa, Trstenīk, Vināćac, Vrhovnjāk, Zvirìnovik, Žâjkova, Žalić*.

Jednorječni pridjevni toponimi su: *Dübokā, Izmèta, Növā*.

Jednorječni afiksadni toponimi su: *Podjâmje, Popòvratak, Prìgradica, Prīščàpac*.

7.4.2. Dvorječni toponimi

Dvorječni toponimi s pridjevom i imenicom su: *Borôv rt*, *Črñja lūkà*, *Gřškī rāt*, *Jēlīn bōk*, *Mālā sēka*, *Mālā prīžba*, *Mālā žūkova*, *Mālī pržnjāk*, *Mālī zāglāv*, *Tādotova sēka*, *Vēlā prīžba*, *Vēlā sēka*, *Vēlā žūkova*, *Vēlī pržnjāk*, *Vēlī zāglāv*.

Dvorječni toponimi s prijedlogom i imenicom su: *Nad ògradu*, *Pod Kântilišća*.

7.4.3. Trorječni toponimi

Trorječni toponimi s prijedlogom su: *Sēka od Gřdačē*, *Sēka od Kōsora*, *Sēka od Lūkōvca*, *Sēka od Vrhovnjāka*.

7.4.4. Višerječni toponimi

Višerječni toponimi s prijedlogom su: *Sēka od Črñja lūkē*, *Sēka od Nad ògradē*.

7.5. Etimologije toponima

Bād je hrid, vrlo blizu obali, skoro poput isturenoga rta. Nalazi se na južnoj obali otoka Korčule, zapadno od uvale *Izmēta*. Šimunović (1980: 294) navodi da je bad 'podvodni greben', 'pličina'. U toponimiji Općine Vela Luka kazivač Ivan Oreb naveo je kako je *bad* 'plitka niska duga punta'. Marasović-Alujević i Lozić Knezović (2014: 39) prenose „Vidović (1984:11) navodi i značenje '*roccia, rupe nel mare secca, bad...* di je plitko uz kraj, morski brijeg što uopće ne viri iz mora, hrid, kamen u moru“.

Blāca su područje, uvala, ali i otočić sjeverno od uvale. Nalaze se na granici između Općine Blato i Općine Smokvica na sjevernoj obali otoka Korčule. Deminutiv je nastao < *blatca* < *blato*, a oblik je *pluralia tantum* (Skok 1950: 179, 214). Toponim se odnosi na izgled i sastavi tla, a nastao je „po dugoj prodolini kojom se slijevaju bujice za vrijeme velikih kiša te odnose zemlju stvarajući blato“ (Marasović-Alujević, Borovina 2022: 9). Potvrda ovoga toponima seže u drugu polovicu 16. ili prvu polovicu 17. stoljeća kada ga je zabilježio nepoznati autor u prikazu otoka Korčule – *Blazza* (Mirošević, Faričić 2022: 114).

Bočćé je mala uvala koja se nalazi na sjevernoj strani otoka Korčule i nastanjeni je dio uvale *Prìgradica*. Apelativ je *bok* 'mala kamenita uvala' (Šimunović 1980: 296).

Bôk se nalazi na otoku *Zvir̃noviku*. Otok se nalazi na jugu, a uvala gleda prema sjeveru, odnosno prema *tresi Karbūnī*. Vidjeti toponim *Bočić*.

Borôv rt smješten je na sjeveru otoka Korčule, između uvala *Borôva* i *Žâjkova*. Dvorječni je toponim i sastoji se od posvojnoga pridjeva *borov* s obzirom na zapadno smještenu uvalu *Borôva* te od apelativa *rt*.

Borôva je uvala, a nalazi se između uvale *Sridäčka* i rta *Borôv rt*. Toponim je motiviran pridjevom ženskoga roda fitonimnoga postanja < *bor* (*pinus*).

Brīstva je jednorječni toponim motiviran fitonimom *brist* (brijest) 'bjelogorična listopadna stabla' (*Ulmus*)⁴⁹. Riječ je o uvali smještenoj na sjevernoj obali otoka Korčule, između rta *Gřškī rât* i uvale *Lozīca*. Već dugi niz godina u uvali se nalazi pogon brodogradilišta Radež. Također u uvali završava i melioracijski tunel Blatsko polje – Bristva iz austrougarske, napravljen 21. veljače 1912. godine, a kojim je isušeno periodičko jezero dužine 2 km, površine 1,24 km². Sve dok se nije izgradio tunel, jezero bi ljeti presušilo, a zimi poplavilo.⁵⁰ Toponim se bilježi na austrougarskoj karti iz 19. stoljeća – *Porto Bristua*.

Brūsje je uvala koja se nalazi na južnoj obali, a poviše koje je brdo i dolac *Brūsje*. Dolazi od riječi *brus*. „Današnjim apelativom brus, koji danas znači: 'oruđe za brušenje', ne može se objasniti otočki toponim. Moramo uzeti starije značenje 'kamen' = *petra*, kako je riječ zabilježena u dalmatinskim listinama.“ (Skok 1950: 265)

Črklica je otočić koji se nalazi na južnoj obali otoka Korčule, južno od poluotočića *Ratāk*. Na internetskoj stranici TZO Blato navodi se kako je „Crklica nekada bila stanište muflona“⁵¹.

Čarkulôta predio na Vrgadi. Dalmatski prežitak od lat. CIRCULATA, sa znakovima ranoga posuđivanja u hrvatski (druga palatalizacija, romansko e (< lat. ĭ) odraženo kao a (...) i sa sačuvanim bezvučnim okluzivom -t-. Nije usamljen u istočnojadranskoj toponimiji, usp. rt Krklant na Rabu, a s hrvatskim sufiksom i otočić Crklica kod Korčule. (Vuletić 2010: 10)

Toponim se navodi i na kartama iz 1869. – 1887. kao *scg. Čerklica*.

Čerîn je toponim motiviran smještajem hridi nastao od apelativa *čelina* (*Čelin > *Čerin*). U 19. stoljeću hrid je na karti zabilježena kao *scg. Beretta*, a nalazi se južno od poluotočića *Ratāk*.

⁴⁹ https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=f15nWBY%3D (28.11.2023.)

⁵⁰ <https://www.blato.hr/vijesti-a/ostale-vijesti-a/obljetnica-proboja-prvog-melioracionog-tunela-u-austro-ugarskoj-monarhiji-tunela-blatsko-polje-bristva> (28.11.2023.)

⁵¹ <https://tzo-blato.hr/tzo/322-2-belvedere> (29.11.2023.)

Črnja lūkà je uvala koja se nalazi između uvale *Žâjkova* i rta *Gřškī rât*. Dvorječni je toponim, sastoji se od pridjeva *črnja* i apelativa *luka* 'uvala', 'pristanište'. Prvi dio imena motiviran je sjenom koja pada s okolnih brda te do uvale dolazi malo sunčeve svjetlosti. U obliku ovoga pridjeva može se prepoznati čakavsko obilježje skupine *čr-*.

Dāncä se nalaze između uvale *Mälā prižba* i uvale *Podjâmje*. Ime je motivirano apelativom *dance* 'najdublje mjesto u moru' (Šimunović 1980: 295). Na karti Habsburške Monarhije zabilježen je toponim *V. d'Anza*.

Dāncë je čest toponim na otoku Korčuli, a odnosi se na dvije uvale – uvalu između hridi *Bâd* i uvale *Dübokā* te uvalu između *Vëlē prižbe* i poluotočića *Prīščâpac*.

Dōlačac je uvala koja se nalazi na jugu, istočno od uvale *Brūsje* te južno od kopnenoga područja *Dolâc od Brūsja*. Ime je nastalo s obzirom na susjedno neobalno područje **Dolâc** i tvoreno je sufiksom *-ac*.

Dübokā se nalazi na južnoj obali otoka Korčule, unutar veće uvale *Gřščica*. Toponim je motiviran oblikom uvale. Pridjevni je krnji toponim. Nad uvalom se nalazi i istoimeno brdo.

Dubrovnjāk je hrid koja se nalazi istočno od otočića *Öbljāk*. „Rijedak toponim u otočkoj Dalmaciji“ (Skok 1950: 207), a motiviran je imenicom *dubrava* 'šuma'. Toponim se pojavljuje i na karti iz 1869. – 1887. u obliku *scg. Dobrovnjak*.

Gardarič je jednorječni toponim koji se odnosi na malu uvalu, odnosno *bok*. Moguće je da je ime motivirano imenom susjednoga brda jugozapadno od uvale – *Gradâc*. Ukoliko postoji veza između ova dva toponima, utoliko dolazi do metateze *-ra* u *-ar* i dodavanja sufiksa umanjnice *-iç*. Uvala se nalazi južno od hridi *Nâplōvci* i istočno od uvale *Popôvratak*.

Gârma je vrlo čest toponim na otoku Korčuli, ali i na cijelom području Dalmacije. Uvala se nalazi na jugu, između uvala *Növā* i *Žaliç*. Zbog blizine velolučkom području, Velolučani su toponimu nerijetko dodavali i „oznaku“ pripadnosti – (*Gârma*) *od Növē* kako bi razlikovali brojne *garme*. Kako je toponim vrlo čest, dobro je i istražen. Dolazi iz ilirskoga **gurma*, a u prasrodstvu je s predrimskim **balma* 'spilja'. Šimunović (1980: 294) navodi značenje 'rasjedlina' ili 'pećina uz more'. Vinja (1998: 173) navodi „kad je na obali, najčešće je 'spiljski usjed““. Toponim je potvrđen na karti Habsburške Monarhije – *valle Garma*.

Grđäča je uvala na južnoj obali otoka Korčule, smještena istočno od uvale *Žalić*. Nalazi se i jugoistočno od brda *Grädac*. Marasović-Alujević i Borovina (2022: 13) navode kako je ime nastalo prema području u zaleđu, a prema pučkoj etimologiji povezuju toponim s pridjevom *grd* – „gluvo, grubi ulaz, velike stijene gdje se skrivaju divlje svinje“. Međutim, ovaj toponim svoju potvrdu ima još u drugoj polovici 16. stoljeća ili u prvoj polovici 17. stoljeća na prikazu otoka Korčule (Mirošević, Faričić 2022: 114). Ime se tada pojavljuje kao *Gherda Luka* što se ipak ne može povezati sa susjednim toponimom *Grädac*, već se povezuje upravo s pridjevom *grd* 'ružan' < prasl. **gъrdъ*⁵² ili u nekom smislu 'loš', u ženskom rodu *grda*. Uz pridjev na spomenutoj karti stoji i drugi dio imena – *Luka* koji se do danas izgubio. Jednorječni je toponim tvoren sufiksom *-ča*. Na karti Habsburške monarhije iz 19. stoljeća pojavljuje se ime *Gardazza*.

Gredica se nalazi sjeverno od hridi *Lükovac* i istočno od otočića *Vëlī pŕžnjäk*. Umanjenica je imenice *greda* 'stijena ili kamenita kosa' (Šimunović 2005: 243). Na karti iz 19. stoljeća toponim je zabilježen kao *sc. Granice*.

Gŕšćica je uvala sjeveroistočno od otočića *Kosôr*, između uvala *Dübokā* i *Podjâmje*. Skok (1950: 207) navodi da je toponim ime za „uvalu prema grčkim tragovima“. Područje iznad uvale naziva se *Gŕškā glāvā*, a oba toponima motivirana su pridjevom *grčki*, što se povijesno može povezati s grčkim kolonijama na otoku Korčuli. Etnik je *Gŕšćicē* – *Gŕšćicar* (Milat Panža 2015: 149). Uvala je stalno nastanjena. Na povijesnim kartama uvala je označena kao *Porto Secco*, dok je samo nastanjeno područje uz obalu označeno kao *Geršćica*.

Gŕškī rât rt je koji se nalazi na sjevernoj obali otoka Korčule, između uvala *Čŕnja lükā* i *Brīstva*. Ime je dvorječno – sastoji se od pridjeva *grški* i apelativa *rat*. Vidjeti toponim *Gŕšćica*.

Gübēša je otočić koji se nalazi zapadno od otoka *Zvirinovika*. Ime potječe od riječi *guba*, zarazne kožne bolesti s kojom su se borili ljudi u prošlosti.

Izmëta se nalazi na jugu otoka Korčule, sjeverno od otočića *Kosôr*. Isto ime nosi i brdo iznad uvale. Potječe od glagola *izmečât* 'izbacivati', vjerojatno jer je uvala na udaru južnih vjetrova i more na obalu izbacuje, *izmeće* razne naplavine.

Jëlīn bøk toponim je antroponimnoga postanja. Dvorječni je, sastoji se od posvojnoga pridjeva osobnoga imena *Jëlā* i apelativa *bok*.

⁵² https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=fV9IWrm%3D (29.11.2023.)

Kafitàrije su *tresa* na jugoistoku otoka *Trsteniška*. Obala je strma, more je duboko, a tu se nalazi i mala špilja u koju se može ući čak i manjim plovilom. Toponim je metaforičnoga postanja i odnosi se na oblik špiljice ili obale.

Karbūnì se nalaze na južnoj obali otoka Korčule, sjeveroistočno od otoka *Zvirinovik*. Toponim je jednorječan množinskoga lika. Ime nastaje prema riječi *karbūn* 'ugljen' < mlet. *carbon* (Milat Panža 205: 192). Područje je nastanjeno.

Kosôr je otočić koji se nalazi na jugu, jugozapadno od uvale *Gřšćica*. Toponim ima značenje 'kosijer'. Ime je metaforičnoga postanja, motivirano oblikom otočića.

Kûrija se nalazi na sjevernoj obali otoka Korčule, između uvala *Prigradica* i *Popôvratak*. Dolazi od riječi iz mlet. *curia* 'u našim krajevima, velika kuća, ob. prizemnica ili jednokatnica s imanjem'⁵³. Marasović-Alujević i Borovina (2022: 17) navode kako se u uvali nalaze zidine dvora koji su zvali *Carina*.

Ložica je uvalica koja se nalazi na ulazu u uvalu *Brštva*. Toponim je jednorječan i fitonimnoga je postanja (< *lozà* 'trajna biljka puzavica (*Vitis*) iz porodice lozica (*Vitaceae*), plod joj je grožđe'⁵⁴).

Lučica je čest toponim na našoj obali. Ime je motivirano apelativom *luka*. *Lučica* se nalazi sjeverno od otočića *Ötočac*.

Lûkovac je otočić smješten jugoistočno od otočića *Vèlì přžnjāk*. „Teže je razumljiv naziv Lukovac za otočiće. Ovaj naziv dolazi vrlo često i na kopnu“ (Skok 1950: 222). Marasović-Alujević i Lozić Knezović (2014: 49) navode da je toponim *Lûkōvci* metaforična postanja nastao prema obliku stijena (*luk*) i da se odnosi na područje iznad *Kavàla*, na dijelu južne obale otoka Šolte, koje karakteriziraju visoke okomite stijene bez uvala.

Mālā přžba stalno je nastanjena uvala. Često se naziva samo **Přžba**. Nalazi se na južnoj obali otoka Korčule. Vinja (2004: 86) navodi: „Lik postoji i kao apelativ *přžba* sa značenjem 'prevlaka, uzak prolaz'“. Šimunović (1980: 295) također piše o ovom apelativu, svrstava ga u prevlake i navodi značenje 'stješnjenje kopna između dviju voda'. Upravo tako *Přžba* i izgleda. Prolaz od *Mālē přžbē* do *Vèlē přžbē* vrlo je uzak, a čini dio poluotočića *Ratāk*. Toponim se često pojavljuje na ovom području (npr. na Lastovu – *Prežba*). Na karti iz

⁵³ <https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search> (1.12.2023.)

⁵⁴ https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=e15hWxg%3D (1.12.2023.)

19. stoljeća toponim se javlja u obliku *Prisba*. U knjizi *Portolano del mare Adriatico* navodi se ime *Porto de' Tre Pozzi*.

I pieleghi poi hanno accesso nel piccolo seno che rimane a Maestro della medesima punta Pratach, il quale si chiama il porto de' Tre Pozzi. (...) Il suo ingresso truovasi di fronte al passaggio fra gli scogli Cossod e Stuppa; è il luogo si riconosce per alcune case e pei coltivati che stanno intorno alla sua riva interna. (Marieni 1830: 385)

Mālā sèka je pličina koja se nalazi sjeveroistočno od uvale *Prìgradica*. Dvorječni je toponim koji je nastao u odnosu na drugi, odnosno na toponim *Vèlā sèka*. Razlika je u dubinama *seka*.

Mālā žùkova nalazi se između uvale *Vèlā žùkova* i *trese Nad ògradu*. Toponim je fitonimnoga postanja motiviran nazivom biljke *juka* < lat. *juncus* (Skok 1950: 205).

Mālt pŕžnjāk je otočić na južnoj strani otoka Korčule. Nalazi se sjeverozapadno od otočića *Vèlī pŕžnjāk* i jugoistočno od otočića *Trstenīk*. Toponim se odnosi na sastav obale, odnosno na 'pjeskovitu zemlju' – *pŕžinu* (Šimunović 1980: 294).

Mālt zāglāv je toponim na jugu otoka Korčule. Sjeverno je od otočića *Lùkovac* i hridi *Gredica*. Na uvalu se nastavlja istoimeni rt. *Zaglav* je apelativna geografska oznaka za 'glavati rt koji zaklanja uvalu' (Šimunović 1980: 295), a upravo je takva izgleda.

Nad ògradu je *tres*a koja se nalazi na sjeveru, istočno od uvale *Blāca*. Moguće da je riječ o nekada ograđenom prostoru.

Nāplōvac se nalazi na sjevernoj strani. Marasović-Alujević i Borovina (2022: 19) navode da je ovaj toponim „ime područja uz more nastalo prema osobitosti vlažnoga terena s muljem, naplavom 'naplavljenim pijeskom'“. Isto tako i Šimunović (1980: 297) navodi: „naplavljen pijesak na obali“.

Nāplōvci su hridi koje se nalaze sjeveroistočno od istoimene uvale. Pogledati toponim *Nāplōvac*.

Nōvā je smještena na jugu, sjeverno od otočića *Trstenīka*. Krnji je toponim, a upućuje na starost u odnosu na susjedni referent.

Ōbljāk je otočić južno od uvale *Dòlačac*. U imenu ima slavenski nastavak *-jak*, karakterističan za jadranske otoke (Marasović-Alujević, Lozić Knezović 2014: 156). Toponim potječe od pridjeva *obao* (Marasović Alujević, Grgurinović 2011: 17). Motiviran je oblim oblikom otočića. Potvrde toponima nalaze se još u kartama Habsburške Monarhije u tri varijante – sc. *Obiak*, scg. *Obljak* i scg. *Objak*.

Oćesàk je rt na sjeverozapadnom dijelu otoka *Zvir̃novika*. Nalazi se južno od uvale *Jēlīn bōk* i jugoistočno od uvale *Vēlī zāglāv*. Motivacija je imena neprozirna.

Ōtočac se nalazi zapadno-jugozapadno od poluotočića *Vināčac*. Ime je motivirano deminutivom apelativa *otok*, tvoren sufiksom *-ac*. Marieni (1830: 384) opisuje cijelu obalu otoka Korčule pa tako i ovaj otočić: „Chi vi venisse dalla parte orientale s'accosterà al Bertovgnak, e s'isinuerà nel canale a mano sinistra di un altro scoglio nominato l'Otociaz unito alla costa con una trave di noce 14 piedi sott'acqua.“

Plòčica je otočić koji se nalazi u Korčulanskom kanalu. Ime dolazi od apelativa *ploča* dodavanjem sufiksa *-ica*. „Apelativ *ploča* dalmatoromanski je leksički ostatak grčkoga podrijetla (grč. *πλαζή*)“ (Marasović-Alujević, Lozić Knezović 2018: 56). Ime je motivirano izgledom otočića koji je plosnat, ravan i izgleda kao ploča. Na otočiću se nalazi i istoimeni svjetionik koji se danas koristi u turističke svrhe. Otočić ima usku prevlaku, a za vrijeme plime, prevlaka je nerijetko poplavljena te nije moguće doći sa sjeverozapadnoga dijela otočića (gdje se nalazi svjetionik) na jugoistočni dio otočića. Na karti Habsburške monarhije navodi se u obliku *scg. Planchetta (Ploča)*, a na karti iz 19. stoljeća navodi se i da pripada današnjoj općini Blato (*zur gmd. Blatna*).

Pod Kântilišća je *tresa* ispod istoimenoga brda *Kântilišća*, zapadno od *Prigradicē*. Ime *Kântilišća* dolazi od apelativa „*katun* < predrim. *canthus 'stijena', rom. *canto* 'obronak', < lat. *canthus*, terminom rumunjskoga podrijetla sa značenjem 'povremeno pastirsko naselje uz pasište na koje se stoku izvodi preko ljeta“ (Marasović-Alujević, Borovina 2022: 15). Stalno su nastanjeno područje.

Podjâmje je uvala koja se nalazi na južnoj obali otoka Korčule.

Popôvratak se nalazi južno od hridi *Nāplōvci*. Marasović-Alujević i Borovina (2022: 21) navode kako je izvorni oblik *Poporatak* te da je riječ o imenu s prefiksom koji upućuje na položaj. Smatramo da je toponim sraslica dviju riječi – posvojnoga pridjeva *popov* i apelativa *ratak* i upućuje na vlasništvo.

Prigradica je stalno nastanjena uvala koja se nalazi na sjevernoj obali otoka Korčule. Prefiksalna je složenica koja dolazi od riječi *prigrada*, a odnosi se na poljoprivredni termin – 'pregrađeni prostor u kojemu obitava stoka'. U kartama Habsburške monarhije toponim je naveden u obliku *Prigadica* (stanovnici Blata i Prigradice i danas vrlo često skraćuju toponim i nazivaju ga *Prigadica*).

Prīšćùpac je poluotočić koji se nalazi na južnoj obali, sjeveroistočno od otočića *Vrhovnjāka*. Toponim je motiviran položajem u odnosu na otočić koji je uskom prevlakom spojen s obalom. Marasović-Alujević i Borovina (2022: 22) navode kako je ime nastalo „po položaju otočića Škojić koji je 'naslonjen, premošten' na obalu.“ Skok (1950: 206) spominje isti toponim na otoku Lastovu, ali u obliku *Priještap*. Korčulanski je poluotočić povremeno nastanjen.

Ratùk je poluotočić koji je spojen s uvalama *Mālā* i *Vëlā prižba*. U imenu je umanjenica apelativa *rat*. Marieni navodi u svojoj knjizi *Portolano del mare Adriatico* toponim *Pratach* kao rt – „*I pieleghi poi hanno accesso nel piccolo seno che rimane a Maestro della medesima punta Pratach, il quale si chiama il porto de' Tre Pozzi.*“ (Marieni 1830: 385)

Sèka od Črñja lūkà je pličina koja se nalazi sjeverno od uvale *Črñja lūkà*. Vidjeti toponim *Črñja lūkà*.

Sèka od Grđaçē nalazi se južno od uvale *Črñja lūkà*. Vidjeti toponim *Grđaçā*.

Sèka od Kòsora je pličina koja se nalazi zapadno od otočića *Kosòr*. Vidjeti toponim *Kosòr*.

Sèka od Lùkòvca nalazi se zapadno od otočića *Lùkovac*. Vidjeti toponim *Lùkovac*.

Sèka od Nad ògradē je pličina koja se nalazi sjeveroistočno od *trese Nad ògradu*. Vidjeti toponim *Črñja lūkà*.

Sridāčka ili **Sridāška** uvala je koja se nalazi na sjevernoj obali otoka Korčule. Ime se odnosi na položaj uvale u odnosu na susjedne.

Srìdnjāk je otočić pokriven gustom šumom koji se nalazi između otočića *Črklīca* i *Vrhovnjāk*. Ime otočića odnosi se na njegov položaj između dvaju otočića. Otočić spominje Marieni (1830: 384) zajedno s ostala dva otočića (*Črklīca* i *Vrhovnjāk*): „*Gli altri tre sono lo Zrucchizza, lo Srignak e il Bertovgnak; e ciascuno gira forse duet erzi di miglio.*“

Stùpa je otočić koji se nalazi zapadno od otočića *Črklīca*. Ime potječe od apelativa *stupa* < *stup* 'hrid' < *stʷlbʷ (Šimunović 2005: 239). Na karti iz 19. stoljeća toponim se navodi u obliku *Sc. Stuppa*. Na otočiću se gnijezde ptice kormorani⁵⁵.

⁵⁵ <https://tzo-blato.hr/tzo/322-2-belvedere> (4.12.2023.)

Tädotova sěka je pličina koja se nalazi sjeverno od *trese Nad ögradu*. Dvorječni je toponim antroponimnoga postanja. Posvojni pridjev *Tädotova* dolazi od obiteljskoga blatskog nadimka *Tädo*. Prema kazivaču Sardeliću, toponim je nastao jer se pličina nalazi u istoj ravnini kao i područje na kopnu u vlasništvu obitelji *Tädo*.

Trstenik je otok koji se nalazi južno od uvale *Növā* i sjeverozapadno od otočića *Mālī pžnjāk*. Fitonimnoga je postanja, motiviran nazivom biljke *trstika*, *trska* što je 'visoka višegodišnja biljka (*Phragmites communis*) iz porodice trava (*Gramineae*), koja raste uz vodu, ima šupalj šib'⁵⁶. Toponim je tvoren sufiksom *-ik*. Iako teritorijalno pripada Općini Blato, otok je u većinskom posjedu stanovnika Vele Luke. Potvrdu toponima nalazimo u knjizi *Portolano del mare Adriatico*. Toponim *Trstenik* je *Terstenich*, ali spominje i velolučki toponim *Chincia – Kjuč* (vidjeti toponim *Kjuč*). „*Il primo, il maggiore si tutti, chiamasi il Terstenich, ed è 220 passi vicino alla punta Chincia e lungo mezzo miglio.*“ (Marieni 1830: 382)

Vělā pžžba je uvala koja se nalazi istočnije od uvale *Mālā pžžba*. Vidjeti toponim *Mālā pžžba*.

Vělā sěka pličina je koja se nalazi sjeverno od *trese Pod Kântilišća*. Ime se odnosi na dubinu, odnosno na istočniju pličinu *Mālā sěka*.

Vělā žükova nalazi se na sjevernoj obali otoka Korčule, zapadno od uvale *Mālā žükova*. Vidjeti toponim *Mālā žükova*. Uvala je povremeno nastanjena.

Vělī pžnjāk stalno je nastanjen otočić. Nalazi se jugoistočno od otočića *Mālī pžnjāk*. Kao i *Trstenik*, otok teritorijalno pripada Općini Blato, međutim stanovnici te vlasnici zemljišta i objekata na otoku, većinom su Velolučani. Vidjeti toponim *Mālī pžnjāk*.

Vělī zāglāv uvala je na južnoj obali. Vidjeti toponim *Mālī pžnjāk*.

Vināčac je rt koji se nalazi na granici općina Blato i Smokvica. Na južnoj je obali otoka Korčule, istočno od otočića *Ötočac*. Ime potječe od pridjeva < cls. *vinънь* 'kriv'. Marasović-Alujević i Borovina (2022: 25 navode: „*Vinačac* u značenju 'vjenčić' česta je metafora u toponimiji“. Stanovništvo je mješovito, a područje je stalno nastanjeno.

⁵⁶ https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=f191XBJ6 (4.12.2023.)

Vrhovnjāk je posljednji otočić u nizu južno od *Prīžbē* i *Prīšćāpca*. Ime je motivirano položajem otočića koji se nalazi „na vrhu“. Marieni (1830: 384) u svojoj knjizi otočić imenuje *Bertovgnak*. Otočić je šumovit, a navodno na njemu ima i zečeva⁵⁷.

Zvir̃novik je otok koji zaklanja *tresu Karbūñl̃*. Toponim nije jasne motivacije. Prema pretpostavci, dolazi od imenice *zvir* 'ptica' (Milat Panža 2015: 489). Moguće je i da su stanovnici na otok odvodili neke životinje. „Zabilježiti treba još da se na našoj pomorskoj karti ispravno piše ime školja Zvirinovic, dok obje specijalke zamjenjuju svršetak sa *-ić*, valjda prema mletačkoj grafiji *-ich*, koja se može izgovarati *-ić* i *-ik*“ (Skok 1950: 207). Na karti Habsburške Monarhije 1869. – 1887. navodi se oblik ovoga toponima – *Zojrinović*. Marieni (1830: 383) navodi ime *Suirinovich*, što bismo mogli povezati s Korčulanskim prezimenom Surjan.

Žājkova je uvala na sjevernoj obali otoka Korčule, zapadno od uvale *Čr̃nja lūkā*. Motivacija je imena nejasna.

Žalić se nalazi između uvala *Gārma* i *Grdāča*. Umanjenica je apelativa *žal(o)* u značenju 'plitka obala s oblucima' (Šimunović 1980: 293).

8. NAPOMENE O OBALNOJ TOPONIMIJI OPĆINA VELA LUKA I BLATO

Iako su granice općina jasno definirane, one ne prate „realnu“ situaciju, odnosno može se reći da što se tiče stanovnika postoje „sporna“ područja. Na zapadnoj strani Vela Luka nema „susjeda“, ali na istočnoj strani graniči s Općinom Blato. Na sjevernoj obalnoj granici može se reći da su granice što se poimanja stanovnika tiče „realne“, ali na jugu je situacija nešto drugačija. Granica se nalazi u uvali *Slätina*. Međutim, velolučki posjedi nastavljaju se sve do uvale *Gārma*. I otočići južno od ovoga teritorija također pripadaju općini Blato. Među njima su *Mālī p̃r̃žnjāk*, *Trstenīk* i *Vēlī p̃r̃žnjāk* kojima su vlasnici najvećim dijelom Velolučani, što smo provjerili i u državnom katastru. Nadalje, Blato osim s Velom Lukom graniči s Općinom Smokvica. Na jugu su granice dviju općina „realne“, no stanje je na sjevernoj obali uvjetno rečeno sporno. Teritorij općine Blato završava s područjem *Blāca*, ali se posjedi blatskih obitelji nastavljaju u uvalama *Mālā* i *Vēlā Rāsoha*, sve do uvale *Bābina*. Navedene uvale više nisu dio ni teritorija Općine Smokvica, već pripadaju Gradu Korčuli, katastarskoj općini Čara.

⁵⁷ <https://tzo-blato.hr/tzo/322-2-belvedere> (4.12.2023.)

S obzirom na različitosti povijesnoga stanja i današnjih administrativnih granica, ovaj se rad bavi samo područjem danas definiranih općina. U protivnom bi bilo jako teško odrediti granice analiziranoga područja, a podatci ne bi bili usklađeni s trenutnim administrativno utvrđenim stanjem po pitanju područja općina na otoku Korčuli.

9. ZAKLJUČAK

U provedenom istraživanju prikupljeno je i analizirano 200 obalnih toponima s područja općina Vela Luka (127) i Blato (73). Najveći broj čine uvale – 113, zatim otočići i hridi – 29, pličine – 25, rtovi – 17, *trESE* – 9, poluotoci – 5 te po jedan prolaz i jedno „more“. Najveći broj toponima određen je položajem ili odnosom prema drugim toponimima (*Āzvānjskī/Vānjska ...*, *Mālī ... – Vēlī ...*, *Sēka od ...*), a također dosta njih motivirano je i s obzirom na razmještaj, oblik i izgled tla ili vode (*Brūsje Črjenīca, Dūbokā, Dūgī rāt...*). Toponimi su često i odrazi zemljopisnih imena (*Bād, Bōk, Dāncē, Gārma...*), ali i toponimijske metafore (*Kjūč, Kosōr, Plōčīca, Zāklōpātīca...*). Sve druge motivacije manje su zastupljene i raznolike su. Najveći broj je dvorječnih toponima, zatim jednorječnih, troječnih i naposljetku višerječnih. Najčešći apelativi i njihove izvedenice koje se pojavljuju na oba područja, ali i na ostatku otoka su: *Bad, Bok/Bočić, Garma, Dance/Danca, Luka/Lučīca, Punta, Rat, Škoj, Žalić*. Toponimi nisu posebno analizirani prema jezičnom podrijetlu, ali kao i u govoru ovih dvaju naselja, veliku ulogu zauzimaju toponimi romanskoga (*Fūžā, Kursār, Pērna, Pod ōrsan, Karbūnī...*) i slavenskoga podrijetla (*Bočići, Kāle, Kremenjāča, Prāčjā, Stūpa...*), a poneki toponimi su grčkoga (*Plōčīca*), ilirskoga (*Gārma*) i dalmatskoga podrijetla (*Bātalo*). Podatci o jezičnom podrijetlu naziva koji su motivirali nastanak obrađenih imena nalaze se u pojedinačno obrađenim toponimima. Obalni toponimi općina Vela Luka i Blato vrlo dobro održavaju utjecaj stranih jezika, poglavito romanskih, prikazuju povijesne činjenice (gusari, namjena područja – lovišta, klačine), upućuju na poljoprivredu, običaje, način života te na vrlo dugu tradiciju nadijevanja imena što se vidi u starosti izvora iz 16. ili 17. i 19. stoljeća. Također je vidljiva i puno veća posvećenost Velolučana moru nego što je to slučaj kod Blačana koji su puno više okrenuti poljoprivredi. Ovakav zaključak vjerojatno bi se mogao iščitati i prilikom istraživanja kopnene toponimije. Obalna toponimija ovih područja vrlo je bogata i raznolika s dvjesto prikupljenih toponima, a daljnja istraživanja unutrašnjosti otoka, kao i ostatka obale, uputila bi na još mnoga dosad neistražena i u skoroj budućnosti možda zaboravljena imena otoka Korčule.

SAŽETAK

Obalna toponimija općina Vela Luka i Blato

Obalna toponimija općina Vela Luka i Blato popisuje 200 toponima prikupljenih uz pomoć ispitanika s ovoga područja te geografskih, katastarskih, turističkih i povijesnih karata. Cjelokupno je područje terenski istraženo. Prikazana je i povijesna, geografska i jezična podloga u imenovanju obalnih područja otoka i općina kao vrlo važan faktor u nastanku toponima. Svi toponimi su naglašeni prema izgovoru izvornih govornika. Toponimi su podijeljeni prema vrsti, motivaciji i strukturi tvorbe. Također su i etimološki istraženi te objašnjeni, dijelom uz pomoć literature, a kada nam se to učinilo zgodnim ili potrebnim, i pučkom etimologijom. U toponimima je vidljiv i utjecaj drugih jezika, uglavnom romanskih. Cilj rada je potaknuti istraživanje ostatka otoka te ujediniti sadržaj u jedinstvenu cjelinu.

Ključne riječi: obalna toponimija, leksik, etimologija, Korčula, Vela Luka, Blato

SUMMARY

The coastal toponymy of municipalities of Vela Luka and Blato

The coastal toponymy of the municipalities of Vela Luka and Blato lists 200 toponyms collected with the help of respondents from this area and geographical, cadastral, tourist and historical maps. The entire area was field investigated. The historical, geographical and linguistic background of the islands and municipalities is also shown as a very important factor in the origin of toponyms. All toponyms are accented according to the pronunciation of the native speakers. Toponyms are divided according to the type, motivation and structure of creation. They were also etymologically researched and explained, partly by official literature and partly by folk etymology. The influence of other languages is also visible in the toponyms, mostly Roman dialects. The aim of the work is to encourage research on the rest of the island and to unite the content into a single whole.

Keywords: coastal toponymy, lexis, etymology, Korčula, Vela Luka, Blato

Literatura

- Boerio, Giuseppe. 1856. *Dizionario del dialetto veneziano*. Venecija: Tipografia di Giovanni Cecchini.
- Cetinić Tale, Franko. 1930. Blato na otoku Korčuli. U: Milčetić i sur. (ur.) *Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena*. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 183-184.
- Foretić, Vinko. 1940. *Otok Korčula u srednjem vijeku do g. 1420*. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- Gjivoje, Marinko. 1968. *Otok Korčula*. Zagreb: Vlastita naklada.
- Ivšić, Dubravka. 2013. *Predslavenski sloj u hrvatskoj toponimiji*. Doktorski rad. Rijeka: Sveučilište u Rijeci.
- Kačić, Petar. 1996. Toponimi grčkog podrijetla u dubrovačkom području. U: *Naše more*, br. 43, str. 229-232.
- Kalogjera, Dušan. 1985. *Otok Korčula i Pelješka rivijera*. Zagreb: Grafički zavod Hrvatske.
- Lisac, Josip. 2009. *Hrvatska dijalektologija 2. Čakavsko narječje*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Lubiana, Orieta. 2010. Velolučki govor (klasifikacijske odrednice i fonologija), *Hrvatski dijalektološki zbornik, XVI*, str. 125-156.
- Marasović Alujević, Marina; Borovina Ana. 2022. Toponimija Blata na otoku Korčuli – tragovi romanstva u hrvatskim jezičnim spomenicima. U: *Studia Polensia*, br. 11, str. 7-34..
- Marasović Alujević, Marina; Grgurinović, Ines. 2011. Etimologijsko istraživanje romanskih obalnih toponima Žirja. *Zbor radova filozofskog fakulteta u Splitu*, br. 4, str. 17-27.
- Marasović Alujević, Marina; Lozić Knezović, Katarina. 2011. Obalni toponimi otoka Šolte. *Croatian Studies Review*. vol. 7, br. 1, str. 389-443.
- Marasović Alujević, Marina; Lozić Knezović, Katarina. 2014. *Toponimija otoka Šolte*. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.

- Marasović Alujević, Marina; Lozić Knezović, Katarina. 2018. *Toponimija otoka Drvenika i Ploče*. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.
- Marieni, Giacomo. 1830. *Portolano del mare Adriatico*. Milano: L'Istituto Geografico Militare.
- Milat Panža, Petar. 2015. *Rječnik govora Blata na Korčuli*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Mirošević, Lena; Faričić, Josip. 2022. Otok Korčula na ranonovovjekovnim kartama. U: *Kartografija i geoinformacije*, br. 21, str. 99-125.
- Moguš, Milan. 1977. *Čakavsko narječje*. Zagreb: Školska knjiga.
- Općina Vela Luka. 2007. *Prostorni plan uređenja Općine Vela Luka*. Zagreb: Urbing.
- Općina Vela Luka. 2017. *Službeni glasnik Općine Vela Luka*, br. 10. Split: MICRO projekt d.o.o.
- Radić, Dinko; Borzić, Igor. 2017. Gradinsko naselje Kopila. U: *Grad mrtvih nad poljem života*. Zadar: Muzej antičkog stakla.
- Radovčić, Davorka. 2017. Antropološka analiza. U: *Grad mrtvih nad poljem života*. Zadar: Muzej antičkog stakla.
- Skok, Petar. 1950. *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima*, I-II. Zagreb: JAZU.
- Skok, Petar. 1971–1974. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I–IV. Zagreb: JAZU.
- Šimunović, Petar. 1980. Geografske oznake u vezi s morem: u svjetlu arealnog proučavanja slavenskih jezika. U: *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, vol. 6-7, br. 1, str. 289-303.
- Šimunović, Petar. 2005. *Toponimija hrvatskoga jadranskog prostora*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Šunjić, Maja. 2019. Kako je Vela Luka izgledala 1836. godine?. *Lanterna*, br. 3, str. 45-63.
- Vajs, Nada. 1982. Topografski apelativi romanskog podrijetla u toponimiji istočnog Jadrana. *Filologija*, 11, 297–328.

Vinja, Vojmir. 1998–2004. *Jadranske etimologije. Jadranske dopune Skokovu etimologijskom rječniku*, I–III. Zagreb: HAZU, Školska knjiga.

Vuletić, Nikola. 2010. Etimološke bilješke s hrvatskih otoka i obale (uz Vinjine "Jadranske etimologije"). *Croatica et Slavica Iadertina*, 6, 6, 9–19.

Internetski izvori

Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, 2022. *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. Prvi rezultati po naseljima*. (dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/media/ixpn5qzo/si-1711-popis-stanovnistva-kucanstava-i-stantova-2021-prvi-rezultati-po-naseljima.pdf>, 19. 10 2023.)

Google maps. Google, 2023. (dostupno na: <https://www.google.com/maps>, 5.11.2023.)

Grad Korčula, 2017. Povijesni pregled. *Grad Korčula*. (dostupno na: <https://www.korcula.hr/o-korculi/povijesni-pregled/>, 20.10.2023.)

HJP – *Hrvatski jezični portal* (dostupno na: <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>, 7.12.2023.)

Interaktivna karta. *TZ Vela Luka*, 2016. (<https://tzvelaluka.hr/hr/interaktivna-karta>, 5.11.2023.)

Katastarski plan. *Online na jednom mjestu - katastar i zemljišne knjige*. Državna geodetska uprava, 2023. (dostupno na: <https://oss.uredjenazemlja.hr/map>, 5.11.2023.)

Korčula. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. (dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=33131>, 19.10.2023.)

Korčula. *Pomorska enciklopedija I. izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (dostupno na: <https://pomorska.lzmk.hr/Natuknica?id=3503>, 19.10.2023.)

Korištenje i namjena površina. Zavod za prostorno uređenje Dubrovačko-neretvanske županije, 2010. (dostupno na: https://www.zzpudnz.hr/Portals/0/21_VelaLuka/103_1.jpg?ver=WZju1CAbZyMIWK8vMEu5CQ%3d%3d, 23.10.2023.)

- Leksikografski zavod Miroslav Krleža. 2021. Korčula. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. (dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=33131>, 19.10.2023.)
- Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Korčula. *Pomorska enciklopedija I. izdanje*. (dostupno na: <https://pomorska.lzmk.hr/Natuknica?id=3503>, 19.10.2023.)
- Obljetnica proboja prvog melioracijskog tunela u Austro-ugarskoj Monarhiji, tunela Blatsko polje-Bristva. *Općina Blato*. Općina Blato: 2018. (dostupno na: <https://www.blato.hr/vijesti-a/ostale-vijesti-a/obljetnica-proboja-prvog-melioracionog-tunela-u-austro-ugarskoj-monarhiji-tunela-blatsko-polje-bristva>, 28.11.2023.)
- Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. Prvi rezultati po naseljima*. Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, 2022. (dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/media/ixpn5qzo/si-1711-popis-stanovnistva-kucanstava-i-stanova-2021-prvi-rezultati-po-naseljima.pdf>, 19. 10 2023.)
- Povijesni pregled. *Grad Korčula*. Grad Korčula, 2017. (dostupno na: <https://www.korcula.hr/o-korculi/povijesni-pregled/>, 20.10.2023.)
- Povijest. *Općina Vela Luka*. Općina Vela Luka, 2023. (dostupno na: <https://www.velaluka.hr/povijest>, 21.10.2023.)
- Prirodno geografske značajke. *Grad Korčula*. Grad Korčula, 2017. (dostupno na: <https://www.korcula.hr/o-korculi/prirodno-geografske-znacajke/>, 19.10.2023.)
- Sardelić, Ivana. 2022. *Tajanstvena zemlja suza – slučaj Blato 1925. godine*. Aspira. (dostupno na: <https://virtualnimuzej.aspira.hr/tajanstvena-zemlja-suza-slucaj-blato-1925-godine/>, 9.12.2023.)
- Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, popis 2011*. Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske. (dostupno na: https://web.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_01/h01_01_01_zup19.html, 21.10.2023.)
- Stanovništvo. *Općina Vela Luka*. Općina Vela Luka, 2023. (dostupno na: <https://www.velaluka.hr/stanovnistvo>, 21.10.2023.)
- Vela spila*. (dostupno na: <http://www.velaspila.hr/index.html>, 21.10.2023)

Zavod za prostorno uređenje Dubrovačko-neretvanske županije, 2010. *Korištenje i namjena površina.* (dostupno na: https://www.zzpudnz.hr/Portals/0/21_VelaLuka/103_1.jpg?ver=WZju1CAbZyMIWK8vMEu5CQ%3d%3d, 23.10.2023.)

Zemljopisni podaci. *Općina Blato.* Općina Blato, 2022. (dostupno na: <https://www.blato.hr/o-blatu/zemljopisni-podaci>, 23.10.2023.)

Prilog 1 Skica karte Vele Luke i dijela Blata

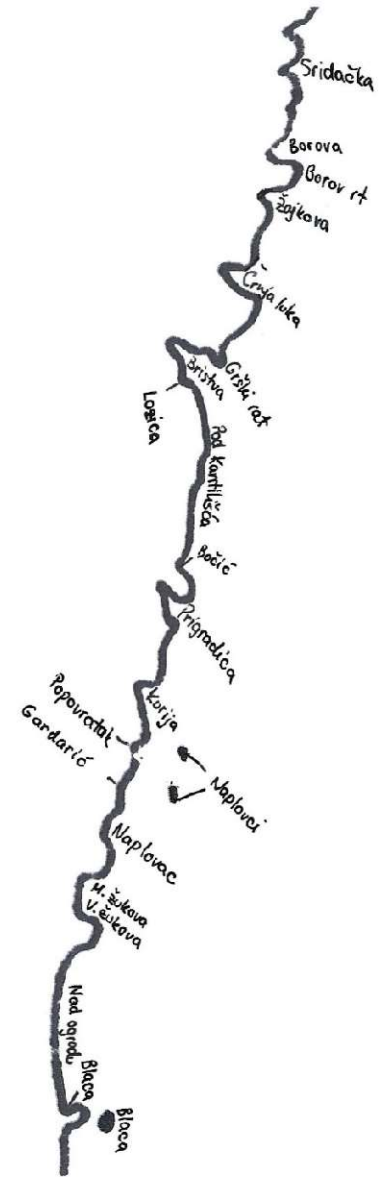
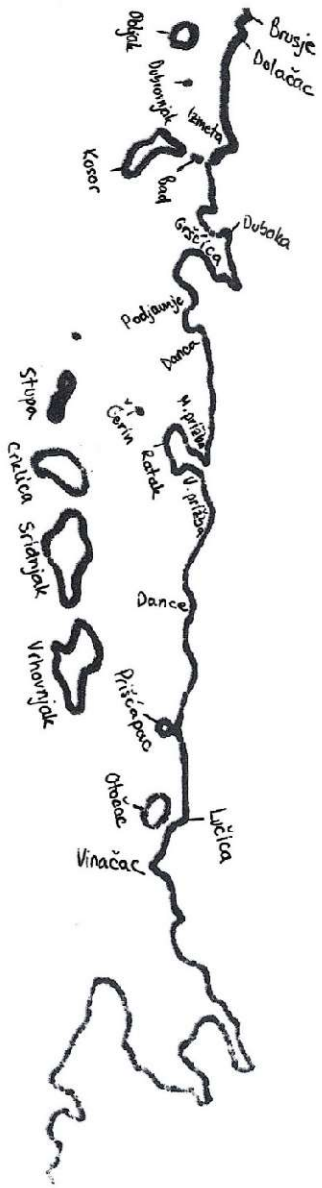

Prilog 2 Skica karte Proizda

Prilog 3 Skica karte Blata

Izjava o pohrani završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada (podcrtajte odgovarajuće) u Digitalni repozitorij Filozofskog fakulteta u Splitu

Student/ica: Vita Oreb
Naslov rada: Obalna toponimija općina Vela Luka i Blato
Znanstveno područje: humanističke znanosti
Znanstveno polje: Filologija
Vrsta rada: diplomski rad

Mentor/ica rada:

dr. sc. Katarina Lozić Knezović, izv. prof.

(ime i prezime, akad. stupanj i zvanje)

Komentor/ica rada:

/

(ime i prezime, akad. stupanj i zvanje)

Članovi povjerenstva (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

dr. sc. Antonia Luketin-Alfirević, doc.

dr. sc. Anita Runjić-Stoilova, red. prof.

dr. sc. Katarina Lozić Knezović, izv. prof.

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog završnog (diplomskog)/specijalističkog/doktorskog rada (zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude:

a) rad u otvorenom pristupu

b) široj javnosti, ali nakon proteka 6 / 12 / 24 mjeseci (zaokružite odgovarajući broj mjeseci).

(zaokružite odgovarajuće)

Split, 15.12.2023.

Potpis studenta/studentice: Vita Oreb

Obrazac P.O.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O KORIŠTENJU AUTORSKOG DJELA

kojom ja Vita Oreb, kao autor/ica diplomskog rada dajem suglasnost Filozofskom fakultetu u Splitu, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom

Obalna toponimija općina Vela Luka i Blato

koristi na način da ga, u svrhu stavljanja na raspolaganje javnosti, kao cjeloviti tekst ili u skraćenom obliku trajno objavi u javnoj dostupni repozitorij Filozofskog fakulteta u Splitu, Sveučilišne knjižnice Sveučilišta u Splitu te Nacionalne i sveučilišne knjižnice, a sve u skladu sa *Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima* i dobrom akademskom praksom.

Korištenje diplomskog rada na navedeni način ustupam bez naknade.

Split, 15.12.2023.

Potpis

Vita Oreb

Obrazac A.Č.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Vita Oreb, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja magistra/magistrice hrvatskog jezika i knjiž. i talijanskog jezika i knjiž. izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 15.12.2023.

Potpis

Vita Oreb